

KYMI-YHTYMÄ

HENKILÖKUNNAN
JULKAISU

- 1 Vuorineuvos K. E. Ekholmin joulu- ja uudenvuodentervehdys
- 2 Rovasti Antti Arppe: Joulun siunaus
- 3 Uudistuksia Kymin puuhiomossa ja paperitehtaassa
- 10 Hallan satamassa vilkasta
- 11 Yhtiön palopäällystö koolla Kuusankoskella
- 12 Uutta Haukkasuolla
- 13 Högfors-tuotteita kuorma-autoilla Ruotsiin
- 14 Högforsin pojat työtaitomainettaan puolustamassa
- 15 Yhtiön Virkamiesklubi 50-vuotias
- 16 Kuusankosken invalidijärjestöt 20-vuotiaita
- 17 Voikan Viesti 50-vuotias
- 18 Juankosken yhteiskoulu 40-vuotias
- 19 Tehtaanlääkäri: Vetää...
- 20 Maisteri Onerva Hentunen: Miten evästen
- 22 Pitkäaikaisesti palvelleita
- 23 Merkkipäiviä
- 28 Manan majoille

Turvallisuusmääräysten noudattaminen

Toimituksen tuolilta

Kirjoitusten ja kuvien lainaaminen ilman lupaa kielletty

TOIMITUS: VASTAAVA TOIMITTAJA: VEIKKO TALVI - TOIMITUSSIHTE: HELI KYLLÖNEN - KIRJAPAINO: KOUVOLAN KIRJA- JA KIVIP.

Marraskuinen joki- ja tehdasmaisema Voikankosken alapuolelta

Lehtemme tämän vuoden viimeinen numero saapuu lukijoillemme joulun kynnyksellä. Perinteelliseen tapaan julkaisemme jouluun liittyvän hartauskirjoituksen, jonka tällä kertaa on kirjoittanut Kuusankosken seurakunnan uusi kirkkoherra, rovasti Antti Arppe.

Tehdasesittelyissämme on tällä kertaa vuorossa Kymin puuhiomo ja paperitehdas. Puuhiomo on saanut kuorimon ja valkaisulaitoksen ja hiokkeen puhdistusta on tehostettu. Näiden uudistusten ansiosta hiomo kykenee antamaan paperitehtaalalle laadultaan entistä parempaa massaa. Myös paperikoneissa on tehty merkittäviä parannuksia. Viimeksi tehtaan suurituottoisin kone PK IV on läpikäynyt perusteellisen uudistuksen ja korjauksen. Koneen nopeutta on voitu lisätä ja paperin laatua parantaa. PK VI:lla valmistetaan nykyisin korkealaatuista painopaperia. Tämän Griffin-paperin valmistaminen on vaatinut erityisiä lisälaitteita ja perusteellista kokeilua.

Runsaasti puolet Hallan sahan tämän vuoden laivauksista on mennyt oman laiturin kautta. Laituri on siten vastaanottanut ennako-odotuksia.

Haukkasuo on saanut uuden varaston. Monivuotisten kokeilujen tuloksena on Haukkasuolla kehitetty salaojituslaitte, joka on osoittautunut erittäin tehokkaaksi suon pintakerrosten kuivajana.

Högforsin Tehtaalla on myös ulkomaisia toimituksia. Asealta on saatu merkittävä tilaus ja tuotteet kuljetetaan läntiseen naapurimaahan kuorma-autoilla Tornion kautta.

Tehtaalaishuoneissa ruoka-ajat saattavat poiketa hyvinkin paljon normaalisesta päiväajajärjestyksestä ja evästäminen kuuluu jokapäiväiseen elämään. Näistä tehtaalaishuoneista liittyvistä ruokatalousongelmista kertoo maisteri Onerva Hentunen valaisevassa artikkelissaan 'Miten evästen'.

Hyvät yhtiöläiset

Työntäyteinen vuosi on päättymässä ja valmistaudumme joulunpyhien viettoon. Joulun sanoma rauhasta ja hyvästä tahdosta ei ole menettänyt jaloa merkitystään. Nyt jos koskaan tarvittaisiin maailmassa keskinäistä kunnioitusta, oikeamielisyyttä ja rakentavaa työtä ihmiskunnan hyväksi. Näiden ominaisuuksien toivoisi saavan jalansijaa myös omissa pienissä oloissamme ja oman yhtiöläisperheemme piirissä.

Hyvät yhtiöläiset. Kiitän teitä kaikkia kuluneesta vuodesta ja toivotan hyvää joulua ja menestystä uudelle vuodelle. Lämmin joulutervehdykseni myös eläkeläisillemme.

Joulun siunaus

Jälleen on käsillä joulu. Valmistaudumme sen viettoon. Odotamme siltä siunausta elämäämme.

Jokainen meistä on jo saanut paljon siunausta joulun välityksellä. Muistamme monet joulut elämässämme lapsuudesta alkaen. Joulun ulkonainen vietto jo toi juhlan keskelle elämän arkea. Se rikastutti meitä. Joulukuusi kynttilöineen, joulunvietto aterioineen, lahjoineen, kirkkomatkoineen muodostivat kokonaisuuden, josta säteili voimaa ja siunausta elämäämme.

Tämä joulun siunaus syvenee vähitellen. Opimme näkemään, että joulun ulkonaista viettoa tärkeämpi on sen sisäinen sanoma: Teille on syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus, Herra.

Elämän taakat ja murheet syventävät meissä tätä joulun salattua siunausta. Huolien ja murheitten alla ei mikään ulkonainen auta. Kaikki on tyhjää ja ilotonta. Juuri silloin soitavat joulunkellot syvintä sanomaansa. Tutussa jouluvirressä ilmaistaan tämä sanoilla:

"Kun murhe murtaa mieltäni,
Kun epätoivo kaivaa,
Mun rohkaiset sä sieluni
Sen lievität sä vaivaa
Kun synti mieltä ahdistaa,
Näin lohdutat sä surevaa:
Sun velkas maksoin kaikki."

Joulun syvin siunaus on juuri tämän sanoman kirkastumisessa ahdistetuille sieluille: Sun velkas maksoin kaikki. Silloin joulun lapsi saa tilaa sydämessä. — Nyt alkaa vaellus uudessa elämässä. Vaellus on kyllä horjuvaa, lankeemuksiakin tulee, mutta anteeksiannon tie on nyt tuttu. — Sun velkas maksoin kaikki — siinä on joulun sanoman syvin siunaus.

Joulun siunaus ei ole kuitenkaan vain saamista, se on myös antamista. Joka itse on saanut ja jatkuvasti saa joulun Herralta armon, elämän ja kaikki tarpeet tuntee olevansa velassa hänelle. Tätä velkaa hän maksaa Herralleen auttamalla lähimmäisiään heidän tarpeissaan, niin ruumiillisissa kuin hengellisissä. — Lahjaksi saamme — lahjaksi olemme kutsutut antamaan. — Kaiken mitä teemme rakkautesta Herraan lähimmäistemme hyväksi — sen teemme Vapahtajallemme. Siunaus on näin myös antamisessa. — Siihen tämä joulu meitä kutsuu.

Kaikessa tässä on joulun salattu siunaus.

Siunattua joulua

Puut Kymin puuhiomoon kuljetetaan autoilla ja nippujen siirtäminen suoritetaan nosturilla

Uudistuksia Kymin puuhiomossa ja paperitehtaassa

Kun historiallinen vesikouru Kymin paperitehtaan ja puuhiomon kupeelta v. 1953 purettiin, tuntui siltä kuin näkyvä yhdysside tehtaan entisyyden ja nykyisyyden välillä olisi katkennut. Todellisuudessa se merkitsi kuitenkin kosken rannan nostamista uudelleen arvoonsa. Kourun paikalle rakennettiin mekaaninen vedenpuhdistuslaitos sekä pumppuasema ja uusin tähän ryhmään kuuluva tulokas on Johtokunnan huvilan rantaan kohonnut kemiallinen vedenpuhdistuslaitos. Tärkeä toimenpide on ollut kosken rannan valtaaminen myös varsinaisen tehtaan elintilaksi ja kulkuyhteyksien parantamiseksi. Tehtaan ja kosken välissä kulkeekin nyt leveä Alatie, joka paitsi tehdasalueen sisäisenä liikenneväylänä on välttämätön tuotannollisen toiminnan kannalta. Se on perinyt muistojen joukkoon siirtyneen kapearaiteisen rautatien tehtävät, sillä puiden kuljetus Kymin puuhiomoon tapahtuu nykyisin yksinomaan autoilla tämän Alatien kautta. Puuhiomo on saanut

12.400 m³:n suuruisen kolmikerroksisen lisärakennuksen ja sen viereen rantakaistalle Alatie ja tehtaan väliin on mahtunut vielä hiomopuiden varastoaluekin. Tällä tavoin kosken ranta on muutamassa vuodessa läpikäynyt perusteellisen muutoksen ja palvelee jälleen mitä tehokkaimmalla tavalla Kymintehtaan tuotantolaitoksia.

Hiomopuut kuoripäällisinä tai puolipuhdaina teiden varsilta hiomoon

Puuhiomon uuteen osaan on sijoitettu kuorimo ja massan valkaisu-laitos. Aikaisemmin Kymin puuhiomo sai puunsa kuorittuna Voikkaalta, joten Kymintehtaalla ei kuorimoa tarvittukaan. Nykyisin sen sijaan puut ajetaan autoilla suoraan teiden varsilta joko kuoripäällisinä tai puolipuhdaina. Tällä uudella järjestelmällä on useita etuja vanhaan käytäntöön verrattuna. Koska puut kuljetetaan tehtaalle suoraan, jää aikaisempi välivarastointi kokonaan pois. Kuoripäällisen puun kuoriminen samoin kuin puolipuhdetaan puun

jälkikuorinta tapahtuu puuhiomossa täysin koneellisesti. Lisäksi tuore puu soveltuu erinomaisesti hiomopuuksi. Tammikuuasta kesäkuun loppuun käytetään yksinomaan kuoripäällistä puuta ja vuoden jälkipuoliskolla taas puolipuhdasta puuta.

Koska kuljetus suoritetaan autoilla, sijaitsee hankinta-alue tehtaan ympäristössä ulottuen kuitenkin aina sadan kilometrin päähän. Puut pinotaan auton lavalle alus- ja välipuita apuna käyttäen kahteen nippuun, joiden kummankin suuruus on 7–8 kuutiota. Perävaunulliset autot ottavat kolme tällaista nippua.

Auton saavuttua puuhiomon nosturin ääreen ja nosturinkuljettajan mitattua kuorman alkaa puun koneellinen käsittely. Kuorman purkaminen ja puiden siirtäminen suoritetaan seitsemän tonnin ns. puolipukkinosturilla. Nosturi ajetaan kuorman kohdalle ja sen kaksi sinkkivaijeria pujotetaan puunipun alitse. Nippu nousee kevyesti ja nosturinkuljettaja ohjaa sen joko varastoon tai suoraan kuorimon sisään-

Puiden kuoriminen tapahtuu koneellisesti. Kuorija Vilho Ekholm hoitamassa konettaan

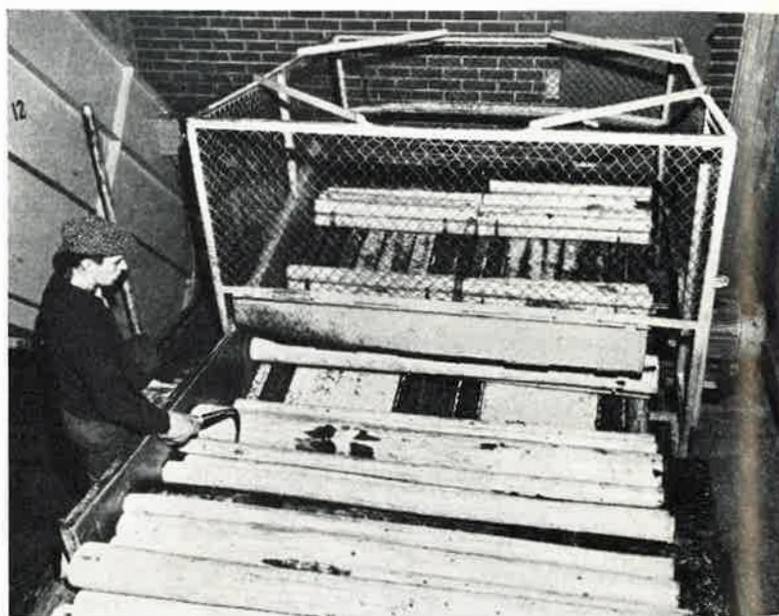
Kaksi kuorimakonetta ja tehokasta automatisointia

Kuorimossa on kaksi kuorimakonetta, jotka kumpikin saavat puunsa omaa kuljetinta myöten. Kuorija kieräyttää puun pyörivien rullien päälle, jotka syöttävät sen vaakasuorassa tasossa pyörivän kahdeksan terää käsittävän kuorimakiekon alle. Muutamassa sekunnissa on kaksimetrisen puu kuorittu ja jatkaa matkaansa katkaisusirkkeliin, jossa puut pätkitään metrin pölleiksi. Ne nousevat kiramokuljetinta myöten hiomon yläkertaan ja kuoret taas puhalletaan 600 met-

Jälkikuorija Kauko Mättö ohjaamassa kuorittuja puita verkolla suojattuun sirkkeliin, jossa ne katkaistaan metrin pölleiksi

ottokuljettimille. Varastokentälle sijoitetuista nipuista joka toinen sidotaan kettingillä väliin jäävien nippujen nojatessa välipuiden varassa näihin sidottuihin nippuihin. Nippuja voidaan sijoittaa useaan kerrokseen kolmeen riviin. Varastoalueelle mahtuu puuta n. 700 m³ eli runsaan kahden vuorokauden tarve.

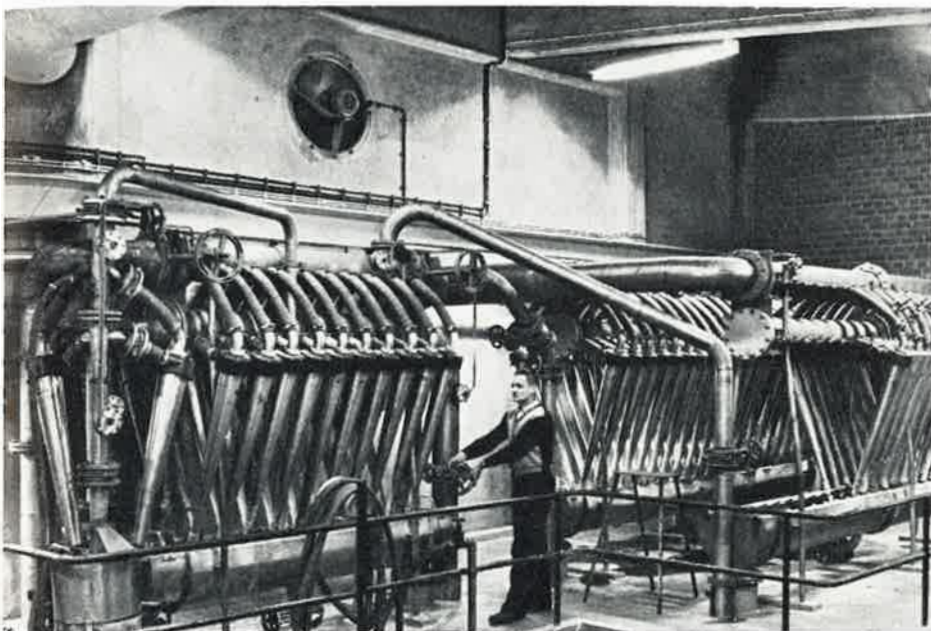
Auton purkaminen tapahtuu muutamassa minuutissa. Laitteet toimivat moitteettomasti, eikä nippujen purkautumisia ole sattunut. Tästä huolimatta noudatetaan suurta varovaisuutta ja varoitustaulut kieltävät oleskelun vaaravyöhykkeellä.

Puut putoavat jakelukuljettimelta hiomakoneen uuniin puiden latojan Martti Kyynäräisen pitäessä huolta, että puut tulevat hyvään järjestykseen

rin pituisen putken kautta höyrykeskukseen siellä poltettavaksi.

Hiomon yläkerrassa on suoritettu myös merkittävä mekanisointi. Aikaisemmin puut ladottiin miesvoimin hiomakoneiden uuneihin, mutta nyttemmin tästä puiden latomisesta huolehtii jakelukuljetin. Tämä laite kulkee hiomakoneiden uunien päällä ja kun mies avaa uunin yläpuolella sijaitsevan luukun, putoavat puut liikkeessä olevasta kuljettimesta suoraan uuniin. Luukun avaaminen ja aukon säätäminen tapahtuu il-

Hiokkeen pyörrepuhdistajat
Saostajakoneitten hoitaja
Mikko Inkiläinen säätämässä
massan tuloa

manpaineen avulla ilmakampea kääntämällä. Miehen on kuitenkin huolehdittava, että puut asettuvat säännölliseen pinoon ja siinä työssä vanhat koetut työvälineet puoshaka ja propsikoukku ovat yhä tarpeen. Yksi mies huolehtii kaikkien neljän uunin täyttämisestä ja puiden tuloa hän voi seurata kunkin uunin yläpuolelle kiinnitetyn peilin avulla. Hän suorittaa myös kuljettimien käynnistämisen ja seisauttamisen. Hiomauunien vieressä on puolen vuorokauden tarvetta vastaava puuvarasto siltä varalta, että kuorimossa tai kuljettimissa sattuisi häiriö.

Hiokie puhdistetaan ja valkaistaan

Hiomakoneet ovat pysyneet entisellään, mutta hiokkeen jälkikäsitelyssä on tapahtunut huomattavia parannuksia, jotka kaikki tähtäävät massan laadun parantamiseen. Hiekkurin ja Cowan-lajittelijoiden läpikäytyään hioke joutuu pyörrepuhdistajapatteriin, jossa pienimmätkin epäpuhtaudet erotetaan massasta. Erottelu tapahtuu alapäästään suipenevissa torvissa eli sykloneissa, joissa massa joutuu pyörremyrskyn

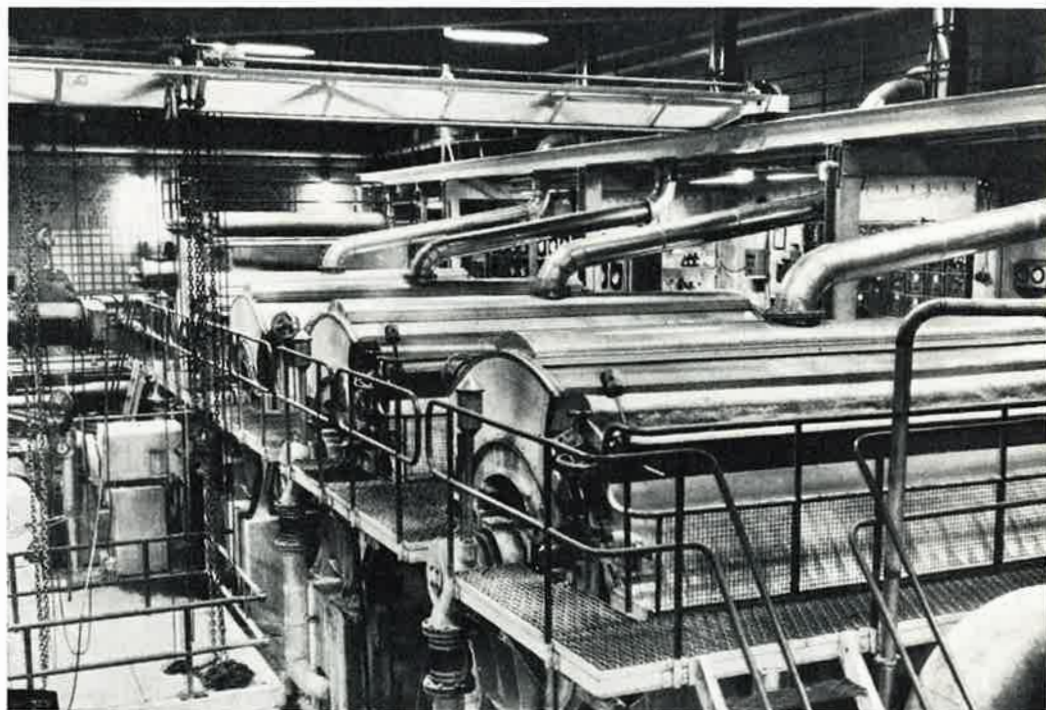
kaltaiseen vinhaan liikkeeseen. Laitteeseen, joka muistuttaa urkujen koneistoa, kuuluu 88 syklonia. Ne on jaettu neljään eri ryhmään. Ensimmäisen vaiheen läpikäytyään siinä keltomaksi erotettua hioketta käsitellään nimittäin vielä kolmessa muussa vaiheessa, jotta kaikki keltainen massa saataisiin tarkoin talteen.

Seuraava vaihe on massan valkai-

seminen. Kymin puuhiomossa on perinpohjaisten kokeilujen jälkeen päästy hyviin tuloksiin hiokkeen valkaisemisessa. Aikaisemminkin on hioketta jo valkaistu, mutta valkaisuaitoksen valmistuttua on valkaisuprosesseen saatu oleellinen parannus. Hioke sakeutetaan ensin neljässä suodattimessa. Sen jälkeen se käsitellään kemikaleilla ja johdetaan valkaisuurniin. Valkaisuaineena käytetään natriumperoksidia ja valkaisuasteita voidaan vaihdella tarpeen mukaan.

Näin saatu korkealaatuinen valkaistu hioke pumpataan 600 m³:n vetoiseen kyyppiin. Siinä massan sakeus pidetään vakiona eli kolmena prosenttina. Erikoisvalkaistua, vielä korkealaatuisempaa hioketta varten on olemassa toinen pienempi kyyppi.

Hienopaperin valmistajana Kymin paperitehtaan tärkein raaka-aine on korkealaatuinen valkaistu sulfiittiselluloosa, mutta huomattavaa osaa

Yleisnäkymä puuhiomon
valkaisuaitoksesta

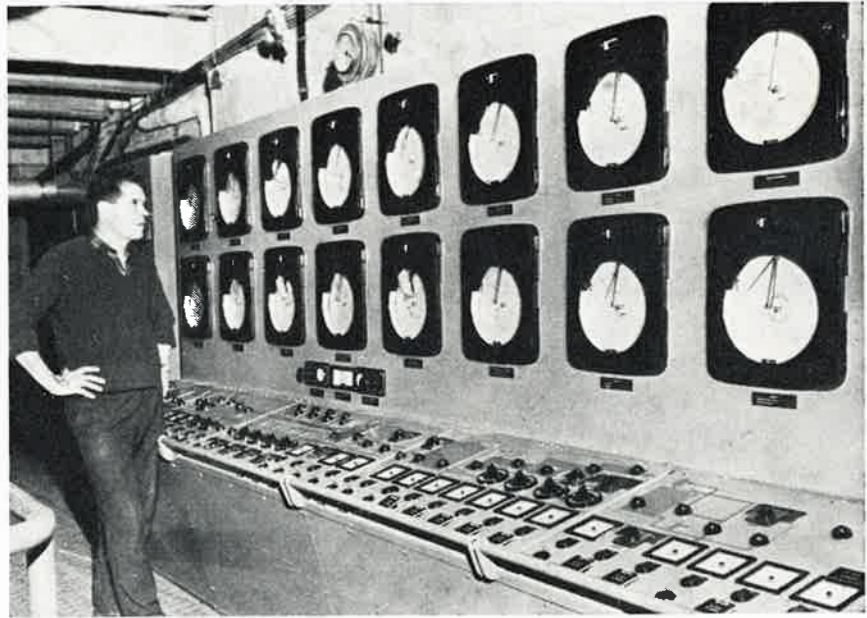
Valkaisija Eino Taina
valkaisulaitoksen hoitopöydän ääressä

näyttlee myös puuhioke. Edellisen osuus massasta on keskimäärin kaksi kolmasosaa ja jälkimmäisen yksi kolmasosa. Kun sekä selluloosan että puuhiokkeen laatua on viime vuosien aikana suoritettujen tehdaslaajennusten ja uusien koneiden sekä laitteiden ansiosta voitu suuresti parantaa, on tämä vastavasti lisännyt Kymin paperitehtaan mahdollisuuksia korkealaatuisten paino-, kirjoitus- ja M.G. paperien valmistajana.

PK IV läpikäynyt perusteellisen uudistuksen

Kymin paperitehtaan paperikoneisiin on myös vuosien kuluessa tehty huomattavia parannuksia ja uudistuksia. Näiden ansiosta tehtaan tuotantoluvut ovat vuosi vuodelta kasvaneet ja markkinoille on voitu laskea uusia paperilatuja.

Viimeisin suuri uudistus Kymin paperitehtaassa suoritettiin syyskuussa. Tällöin oli muutostöiden kohteena PK IV, tehtaan suurin paperikone. Tämä englantilaisen toi-

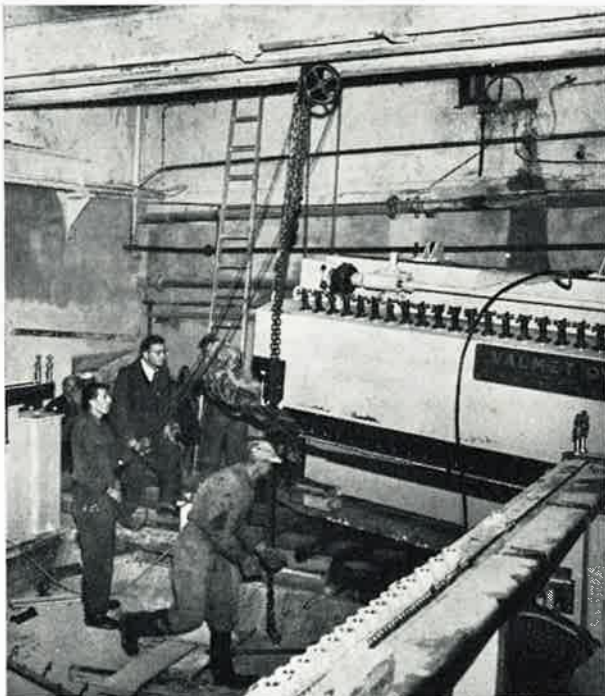
minimen Walmsleyn valmistama alkuaan kahden rullan sanomalehti-paperikone hankittiin v. 1929. Sillä valmistettiin talvisodan aattopäiviin saakka yksinomaan sanomalehtipaperia, minkä jälkeen kone joutui poikkeuksellisten olosuhteiden ja pakollisen tuotannon rajoituksen takia seisomaan aina helmikuuhun 1950 saakka. Tällöin koneelle asennettiin massanannostelijat ja hankittiin kiillotuskalanteri ja koneella

alettiin ajaa puupitoista kiillotettua painopaperia aikakauslehtiä varten. V. 1954 koneen nopeutta voitiin lisätä muuttamalla toinen puristin ns. airbleed-puristimeksi. Koneelle on hankittu myös uusi pituusleikkuri.

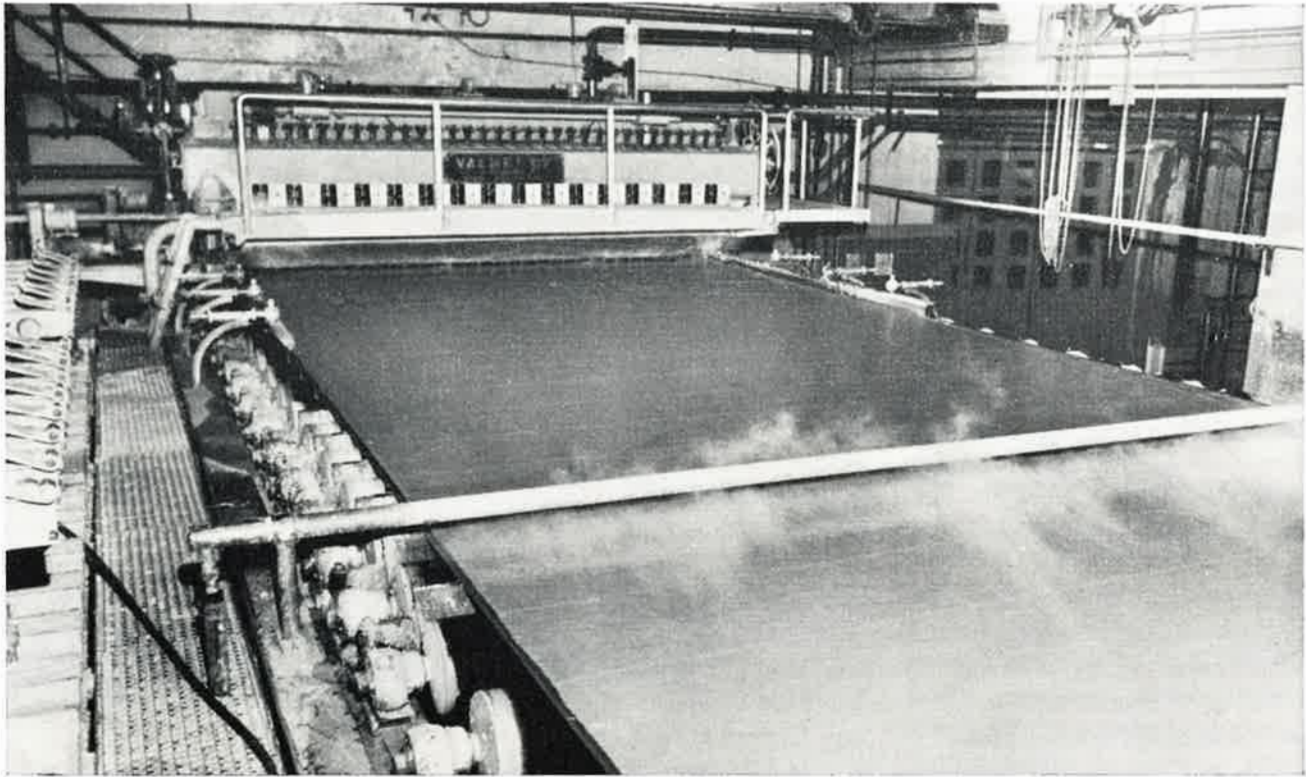
Syyskuussa koneen peruskorjauksen yhteydessä koneen märkä pää rakennettiin kokonaan uudestaan ja samalla suoritettiin useita muita tärkeitä uudistuksia. Ensimmäisenä edellytyksenä oli lisätilan saaminen. Tämä ratkaistiin siten, että massasillan alla oleva tila liitettiin tehtaaseen. Tähän uuteen osaan sijoitettiin paperikoneen kolme uutta Selectifier-sihtä, jotka asennettiin jo ennen koneen pysäyttämistä. Vanhat sihdit sijaitsivat varsinaisessa konesalissa ja täten tämän tilan vapautuminen teki mahdolliseksi koneen viiraosan pidentämisen.

Ennen varsinaista 'H-hetkeä' aloitettiin hylkypaperin hajoittajan asentaminen koneen kuivan pääkellariin. Lisäksi kellariin sijoitettiin uusi imupumppu moottoreineen paperikoneen uutta imutalaa varten. Uuden sähkökäytön päägeneraattori asennettiin niin ikään etukäteen.

Tarkoin tehdyn suunnitelman mukaan aloitettiin varsinaisen koneen korjaus- ja muutostyöt syyskuun 1

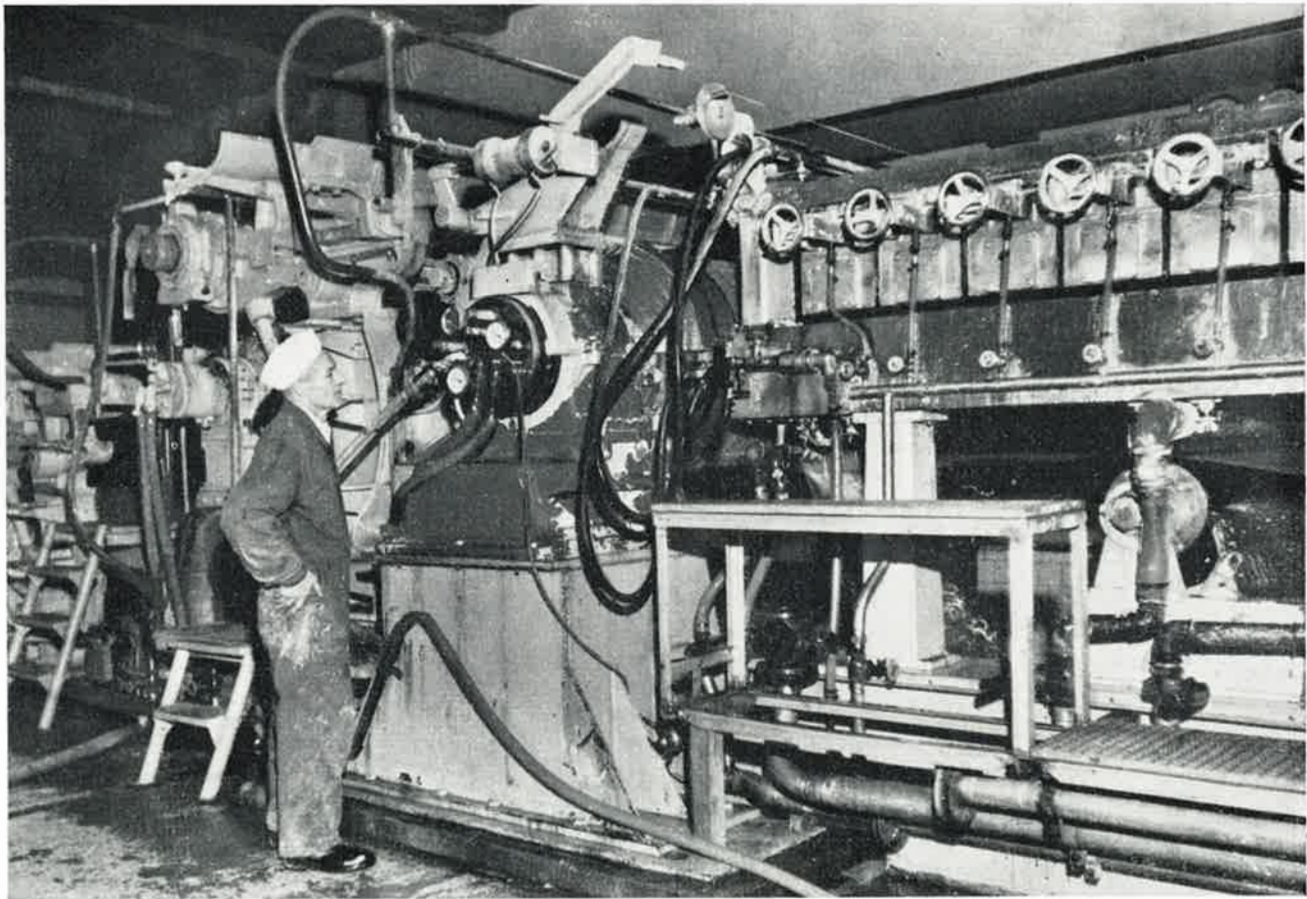

PK IV:n
perälaatikko
siirrettiin
kokonaisu-
paikoilleen

PK IV:n viira on pidentynyt kuusi metriä entisestään

Koneenhoitaja Tuure Nykänen tarkkailemassa uusitun PK IV:n imutelan mittareita

päivänä. Käyttöhallista purettiin sähkömoottorit ja vaihdelaatikat ja paikalle jäi vain vanha päägeneraattori varakoneeksi PK III:lle ja PK VI:lle. Samanaikaisesti purettiin koneen viiraosa, ensimmäinen puristin kokonaisuudessaan, vanhat sihdit sekä kaikki höyry- ja lauhdevesiputket kannattimineen. Märän pään peruskiskojen päälle asennettiin puolen metrin korkuiset uudet peruskiskot ja tällä tavoin saatiin viirakuoppaan saman verran lisää syvyyttä. Lisäksi viirakuoppaa pidennettiin, sillä uusi viira on kuusi metriä aikaisempaa pitempi. Valmetin valmistama uusi paineperälaatikko haalattiin kokonaisena paikalleen. Samanaikaisesti uusittiin sähkökäyttö, höyry- ja lauhdevesiputkistot ja koneen sisäinen massa- sekä vesikierto. Kuivausryhmät jäivät entiselleen, mutta silintereiden lauhdevesisiepot uusittiin.

Myös kiillotuskalanterin muutto

uudelle puolelle sitä varten rakennettiin uuteen konesaliin tapahtui samanaikaisesti. Aikaisemmin on lehdessämme jo kerrottu, että toimenpide oli tarpeen lisätilan saamiseksi paperikonesaliin. Kalanterin sijoittaminen korkeampaan tilaan tekee mahdolliseksi myös suurempien 'tampuurien' ajamisen.

Muutostöiden ensi hetkestä saakka konesalissa vallitsi korkeapaine. Monenlaisia ammattimiehiä hääri koneen kimpussa: oli korjauspajan, rakennus- ja sähköosaston miehiä, oli putkiasentajia, eristäjiä, maalareita ja urakoitsijaliikkeiden miehiä. Purettiin, rakennettiin ja asennettiin, ja vaikka aikataulu oli äärimmäisen tiukka, pysyttiin koko ajan sen tuntumassa. Tämä on osoitus hyvästä suunnittelusta ja miesten ammattitaidosta.

Uusitulla koneella on tietysti aluksi aina omat hankaluutensa, mutta jo nyt on kone näyttänyt hy-

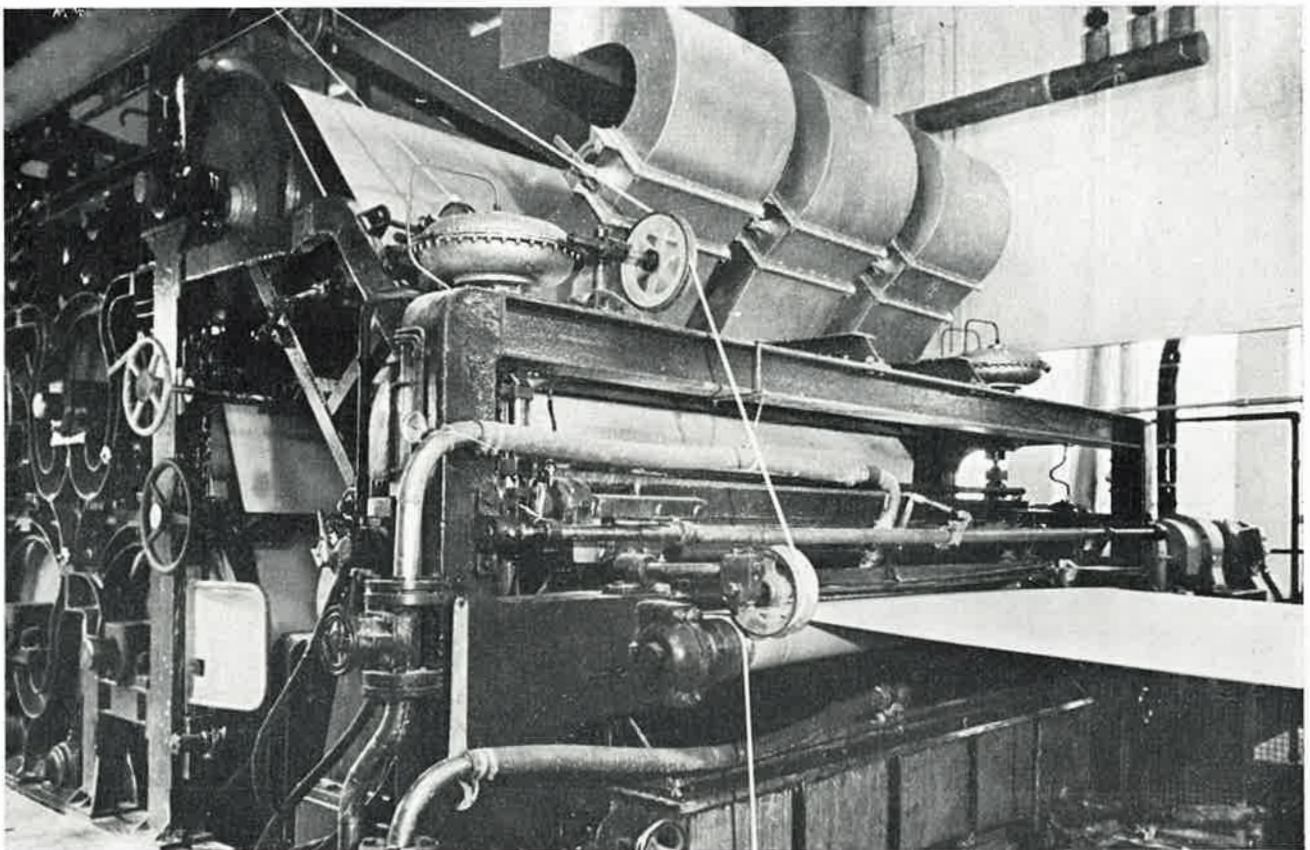
vät puolensa. Nopeus, joka aikaisemmin oli 315 metriä minuutissa, on jo voitu nostaa 350 metriin. Konstruktio nopeus on 400 m. Koneen vuosituotannon lisäys arvioidaan 4.000 tonniksi. Myös paperin laatu on selvästi parantunut, mikä on ennen kaikkea uuden perälaatikon ja uuden viiraosan ansiota.

PK III:kin on hyötynyt massasillan alle rakennetusta lisätilasta, johon on sijoitettu koneen Claflin-mylly massan jauhatusta varten. Myös tämän paperikoneen höyrysystemi uusittiin viime kesänä ja sen ansiosta höyryn jakautuminen eri kuivausryhmiin on saatu paranemaan ja höyrynkulutusta on voitu vähentää.

Griffin — Kymin paperitehtaan korkealaatuinen painopaperi

Viime vuosina Kymin paperitehtaassa on kokeiltu ja kehitelty uuden paperilaadun valmistusta ja tu-

Griffin-paperia valmistavan PK V:n keskiosa erikoislaitteineen

PK V:n koneenhoitaja Oiva Backman tarkistamassa paperin neliömetripainoa

loksena on ollut korkealuokkainen painopaperi, joka tunnetaan markkinoilla Griffin-nimisenä. Griffin merkitsee englanniksi aarnikotkaa eli yhtiömme tunnusta.

Griffin-paperia valmistetaan PK V:llä, joka on tätä tarkoitusta varten varustettu lisälaitteilla. Kone tavallaan katkaistiin kolmannen ja neljännen kuivausryhmän välistä siirtämällä muutama silinteri koneen alkupäähän. Näin syntyneeseen aukkoon asennettiin liimapuristin ja muita lisälaitteita. Griffin-paperia valmistettaessa paperi ajetaan näiden laitteiden läpi ja liimapuristimessa sille levitetään kaoliini-tärkelysseosta. Tällä tavoin paperi päällystetään ja menetelmän etuna on se, että paperin pinta tulee tavallista sileämmäksi ja tasaisemmaksi. Kun paperi sen jälkeen kiillotetaan erikoisteloilla varustetulla kiillotuskalanterilla, saadaan paperia, jolla on hyviä paino-ominaisuuksia.

Kuvapainatuksessa voidaan käyttää tiheätä rasteria, joten kuvat saadaan selvinä ja terävinä esille ja siten paperi muistuttaa ominaisuuksiltaan taidepainopaperia.

Griffin-paperin valmistus vaatii erityistä huolellisuutta ja kokemusta paitsi itse koneella ja kalanterissa myös jatkokäsittelyn kaikissa vaiheissa. Oppivuodet alkavat kuitenkin

kin olla jo takanapäin ja tulokset sen mukaiset. Sitä osoittaa jatkuvasti kasvava Griffin-paperin kysyntä. Tähän on myös vaikuttanut se, että kirjanpainajatkin puolestaan ovat jo ennättäneet hankkia kokemusta ja oppineet painamaan tälle paperille. Maamme graafiselle teollisuudelle tämä uusi paperilaatu on ollut mitä tervetullein ja monet vaativat kirjapainotyöt ovat nähneet päivänvalon Griffin-paperille painettuna. Tällä paperilaadulla on kysyntää myös ulkomailla.

Griffinin ohella PK V:llä voidaan valmistaa pintaliimattuja papereita samaan tapaan kuin PK III:lla sekä lisäksi tavallista paperia. Koneen nykyisestä tuotanto-ohjelmasta Griffin-laatuja on runsaasti puolesta.

Griffin-paperin neliömetripaino saattaa vaihdella 85 grammasta aina 250 gramman kartonkiin saakka. Yleisimmin ajetaan 100—130 gramman painoisia paperilaatuja. Näytteenä Griffin-paperista on Kymi-Yhtymä-lehtemme, jonka sekä tekstisivut että kansi painetaan nykyisin tälle paperille.

Griffin-paperin painatusominaisuuksien kokeilemistä varten on hankittu koepainokone, jolla koepainaja Aaro Koskipuro on juuri ottanut vedoksen

Viime vuoden syyskuun numerossa esittelimme Hallan oman 'syväsataman', joka sijaitsee saaren itärannalla vastapäätä Aholansaarta. Keskeneräisenäkin se oli jo osoittanut käyttökelpoisuutensa ja lähes kolmannes Hallan sahan viime vuoden viennistä lastattiin laivoihin suoraan Hallan laiturista.

Laiturin rakentamista jatkettiin läpi talven ja keskikesään mennessä 212 metrin pituinen laituritila oli valmis. Laituritila ei kuitenkaan yksinään ratkaise sataman arvoa, vaan vielä tärkeämpi ominaisuus on veden syvyys laiturin äärellä. Hallan laiturissa on 110 metrin pituudelta vettä 23 jalkaa ja 92 metrin pituudelta 19 jalkaa. Metreiksi muutettuna nämä luvut ovat 7 ja 5,4 metriä. Näin ollen melko suuretkin alukset voivat purjehtia Hallan saaren rantaan. Nykyisin tämä tapahtuu Haminan väylältä kääntymällä Hallaan Suuren Mustan luota. Parhaillaan syvennetään kuitenkin Ruotsinsalmen väylää ja tämä lähinnä Kotkan ja Haminan talviliikennettä palvelemaan tarkoitettu väylä tulee lyhentämään meritietä Hallaan 20 kilometrillä. Toisin

Kuusankoskelle matkaavaa kuorma-autoa lastataan suolavuoren äärellä

Suolan tuonnissa sivuutettiin 20.000 tonnin raja 25. 10.

Touko—kesäkuussa oli Hallan osittain vielä keskeneräisen laiturin ääressä näinkin ahdasta

Hallan satamassa vilkasta

Marraskuun puoliväliin mennessä oli Hallan laiturissa lastannut jo 56 puutavaraalavaa

sanoen Hallaan on silloin lännestä päin tullessa sama matka kuin Kotkan vanhaan satamaan. Ruoppaustyöt on tarkoitus saada valmiiksi syksyllä 1961.

Marraskuun puoliväliin mennessä oli Hallan laiturissa käynyt kuluva laivauskautena 56 puutavaraalavaa, jotka olivat lastanneet 8.400 standarttia. On todennäköistä, että tämä luku kasvaa vuoden vaihteeseen mennessä 10.000 standartiin, mikä olisi hieman yli puolet Hallan tämän vuoden viennistä. Varsinkin toukokuussa vallitsi Hallan laituri-

riassa korkeapaine. Vaikka laiturit ei ollutkaan vielä koko pituudeltaan käytössä, oli laiturissa peräkkäin neljäkin laivaa ja toisia oli odotamassa vuoroaan.

Hallan laiturit palvelee yhtiötämme myös tuontisatamana, sillä klooritehtaan raaka-aine suola tuodaan Hallan kautta. Marraskuun puoliväliin mennessä oli Hallassa käynyt 33 suolalaivaa, jotka olivat tuoneet 21.500 tonnia suolaa. Kun standartit muutetaan tonneiksi, oli Hallan sataman viennin ja tuonnin yhteismäärä 43.500 tonnia.

Kuusankoskella pidettiin marraskuun 12 ja 13 p:nä yhtiön palopäällystölle opinto- ja neuvottelupäivät, joihin osallistui 20 yhtiön palopäällystään kuuluvaa eri tehtailta. Teollisuus-Palon edustajina olivat päivillä mukana teknillisen osaston päällikkö, dipl.ins. E. J. Saro, everstiluutnantti Otto Holm ja hra Harry Aarnio.

Avajaispuheessaan maisteri Yngve Sundman mainitsi, että palontorjunnan on kyettävä seuraamaan teollisen kehityksen mukanaan tuomia uusia olosuhteita. Ehkäisevään palontorjuntaan on kiinnitettävä entistä enemmän huomiota ja sammutuskaluston on oltava ajan tasalla.

Päivien pääohjelman muodostivat lukuisat esitelmät, alustukset, oppitunnit ja harjoitustehtävät. Ins. Saro esitelmöi omaisuuden suojelusta tulipalossa ja sen jälkeen. Everstiluutnantti Holm esitti elokuvan 'Konemiehen kymmenen käskyä'. Tämä palokuntalaisfilmi on pääasiallisesti kuvattu Kuusankoskella Kymintehtaan ja Voikan tehdaspalokuntien näytellessä pääosaa. Everstiluutnantti Holm johti myös sammutuspelin, jossa palokohteeksi oli otettu Kymintehtaan päävarasto. Osanottajat saattoivat todeta sammutuspelin erittäin käyttökelpoiseksi ja havainnolliseksi opetusvälineeksi.

Yhtiön insinöörrikunta, mestarit ja palopäällystään kuuluvat vastasivat muusta opetusohjelmasta. Dipl. ins. Antti Hakala esitelmöi radioaktiivi-

Yhtiön palopäällystö koolla Kuusankoskella

Osanottajat Kymintehtaan tehdaspalokunnan palokalustoon tutustumassa

sista aineista tulipaloissa. Palopäällystön päällikkö, ins. Pentti Nieminen selosti pelastustoimintaa ja tulipalossa tarvittavia välineitä sekä klooritehtaan viime kesänä sattunutta tulipaloa. Palopäällystön ylläpää Esko Eloranta tarkasteli palotarkastusryhmän kokoonpanoa ja palopäällystön osuutta tarkastustoiminnassa. Ohjelmassa oli myös tutustuminen tehtaiden sisäisiin palosammutuslaitte-

siin ja Kymintehtaan tehdaspalokunnan uuteen paloautoon.

Uusi tehokas sammutusauto

Kymintehtaan tehdaspalokunta sai viime kesänä käyttöönsä uuden korkeapaine-sumusammutusauton. Auto on Volvo-merkkinen ja kori sekä erikoisrakenteet ovat Oy Veljekset Kulmala Ab:n käsialaa. Uusi sammutusauto on Kymintehtaan tehdaspalokunnan tehokkain. Kahdeksan ilmakehän paineella on ruiskun teho yli 2.500 litraa vettä minuutissa. 50 ilmakehän paineella on teho litroissa ainoastaan 170, mutta tällöin sammutusvesi saadaan hienona sumuna ja vesivahingot jäävät vähäisiksi. Sammutusteho on kumpakin tapaa käyttäen suurin piirtein sama. Autossa on 2.000 litran vetoinen säiliö. Uusi auto lähtee palopaikalle ensimmäisenä ja siihen mahtuu seitsemän miestä.

Uuden paloauton sisuksissa on tehoa ja ulkokuoressa näköä

Haukkasuo on saanut uuden ajanmukaisen varastorakennuksen, joka sijaitsee samassa rivissä korjauspajan ja veturitallin kanssa. Varasto on rakennettu sementtitiilistä ja se valmistui lopulliseen kuntoon viime kesäkuussa. Siihen on sijoitettu tarveaine- ja öljyvarasto. Haukkasuon konekanta joutuu kesäisin lujalle koetukselle ja talven aikana koneet on taasen huollettava ja korjattava parhaaseen työ-kuntoon, joten varaosia ja tarveaineita on oltava paikalla välittömästi saatavissa.

Toisen tärkeän ryhmän muodostavat diesel-vetureiden, traktoreiden ja muiden moottoriajoneuvojen poltto- sekä voiteluaineet. Varaston edustalle raiteiden viereen on rakennettu uudet maanalaiset polttoainesäiliöt ja voiteluaineet on sijoitettu uuteen varastoon. Öljytynnyreiden siirtäminen ja käsitteleminen on ratkaistu erittäin onnistuneella

Haukkasuon laitaan korjauspajan ja veturitallin naapuruuteen on kohonnut uusi varasto

Uutta Haukkasuolla

tavalla. Kattokuljettimen avulla tynnyrit saadaan siirrettyksi koneellisesti varastoon rakennuksen kummastakin päästä. Varastossa tynnyrit sijoitetaan kiskoja myöten liukuviin telineisiin, jotka on suunniteltu siten, että matalampi teline tynnyreineen mahtuu korkeamman alle. Telineet on konstruoitu ja valmistettu Haukkasuolla. Niiden avulla voidaan varastoon sijoittaa 50 tynnyriä mallikelpoiseen järjestykseen. Samalla tynnyreiden käsittely on vaivatonta ja nopeata.

Varaston kohdalle raiteiden suon puoleiselle sivustalle valmistui alku-

Uusi traktoritalli ja polttoaineasema

Sekä tarveaine- että öljyvaraston puolella vallitsee esimerkillinen järjestys

syksynä traktoritalli, johon mahtuu kuusi traktoria. Tallin seinä- ja kattorakenteet ovat aaltoaluminista.

Suollakin tehdään jatkuvasti parannuksia. Viime vuosina on erityisesti suon tasoittaminen ja ojit-taminen ollut tuloksellisten kokeilujen kohteena. Useiden vuosien kokeilujen tuloksena on saatu syntymään salaojituslaite suon pinta-

Ins. W. Ekelund on tyytyväinen monivuotisten kokeilujen tuloksena aikaansaatuun salaojituslaitteeseen, jolla syntyy hyvää salaojaa kolme metriä minuutissa

kerroksen kuivattamista varten. Ensimmäinen yritys tehtiin Haukka-suolla, sittemmin konetta paranteli Porvoon Konepaja ja lopullisen ratkaisunsa laite koki jälleen Haukka-suolla. Pyörivässä terässä on vuorotellen kaksi leikkaavaa terää ja jysinterä. Laitetta vetää suotraktori ja alun toista metriä syvää salaojaa syntyy kolme metriä minuutissa. Aikaisemmin tämä suon pinnan kuivattamisen kannalta välttämätön toimenpide suoritettiin miesvoimin. Uusi ojituslaite on osoittautunut niin tehokkaaksi, että ainoastaan salaojan suun avaamisessa tarvitaan hieman lapiomiehen apua. Koneellisessa salaojan kaivussa on mukana kaksi miestä: traktorinkuljettaja ja ojituslaitteen hoitaja.

Högfors-tuotteita kuorma-autoilla Ruotsiin

Hyvän asiakaspalvelun periaatteisiin kuuluu, että tilattu tavara toimitetaan nopeasti asiakkaalle. Högforsin Tehtaan saatua Ruotsista Asealta merkittävän tilauksen, jouduttiin harkitsemaan miten tavara toimitettaisiin tilaajalle. Oli kolme vaihtoehtoa: tilatut tavarat voitiin lähettää joko rautateitse Pohjanlahden ympäri, laivalla yli meren tai autokuljetuksena Tornion ja Haaparannan kautta.

Vaikka Asean tehtaat sijaitsevat Keski-Ruotsissa Västeråsissa, päädyttiin autokuljetukseen Tornion kautta. Tätä kuljetusmuotoa puolsi se, että tavara saatiin kolmessa päivässä tilaajalle. Rautateitse sen kuljettaminen olisi kestänyt noin kaksi viikkoa. Mitään uudelleenlastauksia ei autokuljetuksissa tarvinnut suorittaa ja kolahdusvaurioille suhteellisen arka valutavara tuli myös näin ilman erikoispakkauksia turvallisesti ja ehjänä perille. Kuljetuksen otti suorittaakseen karkkilalainen Tammisen kuljetusliike.

Tavoitimme tehtaan valmistevarastolta juuri Ruotsiin lähdössä olevan suuren kuljetusauton. Siihen lastattiin ns. raakavalua, sähkömoottorien valuosia, suuria laakerirenkaita ja köysitelöjä. Paljon tavaraa autoon mahtuikin, sillä se vei

tällä kerralla kuorman, jonka yhteispaino oli 12 tonnia.

Autossa on kaksi kuljettajaa, jotka vuorottelevat ajajina sen taitaessa yötä päivää ajaen matkan Västeråsiin. Matkaa kertyy yhteen suuntaan 2.040 km ja toinen moko-ma takaisin.

Tiedustelimme autonkuljettajilta Esko Tammiselta ja Niilo Ojalalta edellisten matkojen vaikutelmia. He vastasivat, että hyvin on tähän mennessä kaikki matkat menneet. Pohjanlahden rantatietä ajetaan Tornioon ja Haaparantaan. Täällä ruotsalainen tulli 'plommaa' tavarakuorman. Västeråsiin saavuttua sikäläinen tulli avaa kuorman ja tavarat voidaan purkaa.

Auton ei tietysti kannata ajaa tyhjänä takaisin, vaan siihen hankitaan paluukuorma. Useasti on tuotu muoviraaka-aineita. Edellisellä matkalla oli kuormana kutomakoneita Tampereelle.

Ruotsalaiset liiketuttavamme ovat olleet kuljetukseen tyytyväisiä. He saavat tilaamansa tavarat suoraan 'ovelta-ovelle' nopeasti, varmasti ja hyväkuntoisena.

Auto on lastattu ja matka Ruotsiin alkaa

Högforsin pojat työtaito- mainettaan puolustamassa

Pertti Sirén syventyneenä
laskutehtäviin

Tällä sivulla näemme Högforsin Konepajakoulun oppilaita — ja onpa mukana rehtorinkin tukeva hahmo — puolustamassa koulun mainetta konepajakoulujen valtakunnallisissa työtaitokilpailuissa. Högforsin koulun perinteet ovatkin velvoittavia, sillä viime vuonna tuli kotiin joukkue mestaruus ja henkilökohtainen ensimmäinen sija. Yhtä hyvä tulos on saavutettu kerran aikaisemminkin ja myös muulloin on Högforsin nimi komeillut alkupäässä.

Nykyisin nämä kilpailut järjestetään 'ylioppilaskirjoitusten' tapaan siten, että kilpailujen toimikunta lähettää samat työtehtävät ja kysymykset kaikkiin kouluihin niiden itsensä huolehtiessa tarkkojen sääntöjen mukaisesti kokeiden suorittamisesta. Täten kilpailuihin voi osallistua enemmänkin kuin kolme oppilasta, joiden työt ja vastaukset

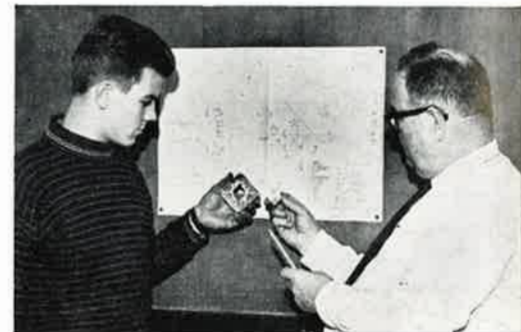
koulun parhaina lähetetään kilpailujen arvostelulautakunnalle. Kilpailutehtävät oli tänä vuonna laatinut Kone Osakeyhtiön ammattikoulu ja kilpailut pidettiin marraskuun 7—8 pnä.

Ammattityönäytteenä oli tarkkuusmitoitettu viilaajan sovitustehävä, joka koostui yhdestätoista eri kappaleesta sadasosamillimetrin tarkkuus- ja lisäksi peilikuvasevitukseksi. Arvosteltaessa otetaan huomioon 35 eri mitoituskohdetta. Työaika oli varattu 12 tuntia, mutta tämän ajan alittamisesta oli mahdollisuus saada lisäpisteitä.

Ammattiopirustuksen kokeessa, joka kuvasi kierukkavaihteen osaa, oli jätetty mittoja ja leikkausmerkintöjä pois. Nämä oppilaan oli täydennettävä ja vastattava muihinkin piirustusteknillisiin kysymyksiin. Aikaa oli käytettävissä yksi tunti. Ammattiopin koe käsitti kuusi ky-

symystä, jotka liittyivät käytännölliseen koneasentajan työhön. Tehtävästä piti suoriutua 45 minuutissa. Ammattilaskento käsitti niin ikään kuusi kysymystä, joista viisi lujuuslaskennan alalta ja yksi oli urakkipalkan jakoa koskeva. Aikaa oli varattu puolitoista tuntia. Äidinkielen kokeessa piti puhekielen asuinen teksti korjata hyvän kirjakielen mukaiseksi.

Rehtori T. Nissinen tarkastelemassa
Pauli Järvisen ammattityönäytettä

Kilpailujen tehtävät olivat entistään vaikeutuneet, mutta epäilemättä on myös opetus tehostunut. Ammattikasvatus ei ole suinkaan pelkkä iskusana, vaan ammattikouluissa tehdään määrätietoista työtä nuoren ammattipolven kouluttajana.

Kilpailujen tulokset eivät ole tätä kirjoitettaessa tiedossa, mutta parhaansa Högforsin pojat kyllä yrittivät ja sanotaanhan, ettei yrittänyttä laiteta.

Högforsin Konepajakoulun poikia
keskittyneenä kilpailutyön
suorittamiseen

Yhtiön Virkamiesklubi 50-vuotias

Kymin Osakeyhtiön Virkamiesklubi täytti marraskuun 19 päivänä 50 vuotta. Klubin syntymävuosi 1910 merkitsi käännekohtaa yhtiön toiminnassa. Muutamaa vuotta aikaisemmin yhtiö oli joutunut suuriin taloudellisiin vaikeuksiin, mutta aallonpohja oli nyt sivuutettu ja yhtiö saattoi laajentaa toimintaansa. Tarvittiin lisää virkamiehiä ja silloisen toimitusjohtajan Gösta Serlachiuksen myötävaikutuksella syntyi virkamiesklubi. Sen tyyssijaksi vapautui juuri tuolloin sopiva huoneisto, kauppias Thurre Lindbladin käytössä ollut puoti ja kauppiaan asunto. Lindblad muutti tehtaan portin toiselle puolelle vastavalmistuneeseen kauppataloon ja vanha huoneisto kunnostettiin virkamiesklubin käyttöön.

V. 1916 klubirakennus uusittiin ja laajennettiin kaksikerroksiseksi. Tässä asussaan se palveli yhtiötä ja klubia juhla- ja kerhohuoneistona sekä ruoka- ja majoituspaikkana aina vuoteen 1958. Tämä rakennus kuului erottamattomasti Kymintehtaan tehdaskuvaan. Se oli sananmukaisesti yhtä tehtaiden kanssa, sillä vuosikymmenien kuluessa ja tehtaiden laajentuessa se jäi niiden ja raiteiden sekä teiden keskelle. Sisäiltäkin se kävi ahtaaksi ja kodikkaudesta sen rikkaista muistoihin huolimatta sen oli lopulta väistyttävä uuden ajan ja uusien vaatimusten tieltä.

Tyyliltään klubitalo edusti yhtiömme silloisille puurakennuksille tunnusomaisia arkkitehtonisia piirteitä nelilapekattoineen, vaakasuorine laudoituksineen ja runsaine koristeineen. Se oli arkkitehti Selim Lindqvistin käsialaa kuten monet muutkin sen ajan rakennukset. Samana vuonna kuin Kymintehtaan klubirakennus laajennettiin, rakennettiin arkkitehti Lindqvistin piirustusten mukaan myös klubiraken-

nus Voikkaalle. Tämä taas edustaa runsaaseen tilienkäyttöön perustuvaa linnamaista tyyliä.

Koskelan suojissa Kymintehtaan Virkamiesklubi on saanut uuden ajanmukaisen huoneiston ja samalla talon yhteiset tilat ovat tarpeen mukaan klubin käytettävissä. Ulkoiset olosuhteet monipuoliselle klubitoiminnalle ovatkin nykyisin mitä parhaat.

Klubin vaiheet kytkeytyvät läheisesti yhtiön toimintaan. Alkuvuosiina virkallijoita oli vähän ja he muodostivat keskenään kuin yhteisen perhepiirin. Jo ensimmäisen maailmansodan aikana virkamiehiä tarvittiin lisää ja tehtaitten laajetessa maamme itsenäistymistä seuranneina kahtena vuosikymmenenä suuresti — kasvoihin tuotanto kolminkertaiseksi entisestään — suureni virkamieskunta vastaavasti. Tämä kehitys on jatkunut varsinkin 1950-luvulla teollisuutemme vaatiessa yhä enemmän erikoisalojen ammattimiehiä ja konttorihenkilökuntaa. Varsinaisessa työssä keskinäinen henkilökohtainen kosketus jää näissä muuttuneissa olosuhteissa pakostakin vähäiseksi ja jo senkin takia klubilla on tärkeä tehtävä virkamieskunnan jäsenten lähentäjänä ja yhdyssiteenä.

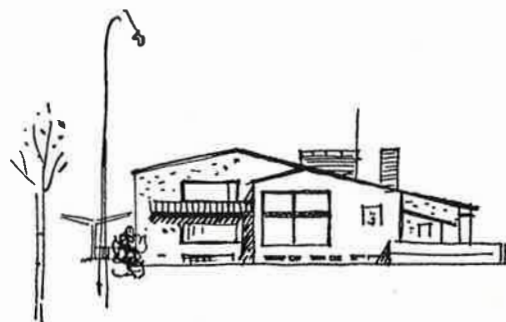
Huomattavalla sijalla klubin ohjelmassa on virkistykseen tarjoaminen jäsenille. Alkuvuosista saakka on säännöllisesti pidetty vuosijuhlan lisäksi eräitä muita juhlatilaisuuksia ja siten klubille on luotu pysyväinen juhlatraditio. Useat harrastusalat kuten bridge, tennis, biljardi, filateliat ja kielikerhot ovat aina olleet suosittuja. Tärkeätä osaa klubin toiminnassa näyttelee kirjasto ja viimeksi on klubiin hankittu televisio.

Yhteiset kokoukset esitelmiseen, keskusteluineen ja elokuvaesityksiineen ovat aika ajoin olleet erittäin

suosittuja. Taiteella on myös ollut vankka sijansa klubin piirissä ja varsinkin 1920- ja 1930-luvuilla useat huomattavat kotimaiset sekä ulkomaiset taiteilijat ja kuorot pitivät klubin kutsumana konsertteja ja teatteriseurueet antoivat vierailunäytäntöjä. Esiintyjien nimiluettelo on erittäin kunnioitettava ja osoittaa taide-elämän valpasta seuraamista.

50-vuotisjuhlansa virkamiesklubi vietti perinteellisin juhlamenoin. Nykyisiä ja entisiä jäseniä oli läsnä ennätysmäärä eli kolmisensataa. Yhtiön johdon lisäksi useat johtokunnan jäsenistä rouvineen olivat tilaisuudessa kunnioittamaan juhlaa läsnäolollaan. Entisistä jäsenistä oli juhlassa mukana mm. klubin puheenjohtajana useita vuosia toiminut johtaja A. Backman. Myös yhtiön tytäritehtaiden edustajia nähtiin juhlassa.

Klubin puheenjohtaja, ylimetsänhoitaja Harry Willman lausui vieraat tervetulleiksi kertoen muotokauniissa puheessaan välähdyksiä klubin puolivuosisataisista vaiheista. Hän kohdisti sanansa yhtiön hallitukselle, jolle klubi on suuresti kiitollinen sen osoittamasta tuesta. Hallituksen tervehdyksen juhlivalle klubille esitti sen puheenjohtaja, varatuomari C. J. Ehrnrooth. Lisäksi ohjelmassa oli musiikkiohjelmaa, juhlapäivällinen ja tanssia.

Pastori Edvin J. Laurema
vihkimässä Sotainvalidien Veljesliiton
Kuusankosken osaston lippua

Kuusankosken invalidijärjestöt 20-vuotiaita

Sotainvalidien Veljesliiton Kuusankosken osasto

Talvisodan päätyttyä haavoittuneiden sotilaiden palatessa sotasairaaloista koteihinsa kuka lievemmän kuka vaikeamman vamman saaneena heräsi heidän keskuudessaan ajatus oman järjestön perustamisesta. Elokuussa 1940 Jyväskylässä pidetyssä kokouksessa Sotainvalidien Veljesliitto näkikin päivänvalon. Samana vuonna lokakuun 2 p:nä perustettiin myös Kuusankoskelle yhdistys, joka liittyi alaosastona nopeasti voimistuvaan Sotainvalidien Veljesliittoon. Toiminta vapaaehtoisella huoltosaralla paikkakuntamme sotavammaisten hyväksi oli alkanut.

Yhdistyksen 20 vuoden toimintaa tarkasteltaessa voidaan todeta, että koko paikkakunta on ollut työssä mukana. Kuusankoskella on n. 160 sellaista sotainvalidia, jotka saavat valtiolta osittaista korvausta menetetystä työkyvystä. Näiden miesten sijoittautuminen takaisin yhteiskunnan palvelukseen hyödyllisinä kan-

salaisina on ollut mahdollista vain myötämielisyyden ja sotavammaisten omatoimisuuden turvin. Kymin Osakeyhtiön palveluksessa näistä miehistä on runsaat 60 %. Tämä onkin ollut ratkaisevaa laatua, sillä vasta kuluvana syksynä on valtiolta korottanut korvaukset suunnitteen olosuhteita vastaavaksi. Jollei Sotainvalidien Veljesliitto osastoineen olisi itse tarmokkaasti puutunut asioiden kulkuun, niin tuskinpa meillä olisi vielääkään sellaista sotilasvammalakia, joka turvaa sodassa työkykynsä joko kokonaan tai osittain menettäneille kansalaisillemme tänä päivänä edes välttämättömimmän toimeentulon.

Kuusankosken osasto vietti 20-vuotisjuhlaansa lokakuun 9 p:nä Kuusankosken seuratalossa. Tilaisuus oli erittäin lämminhenkinen ja osoitti, mitä todellinen veljeshenki merkitsee sotainvalidien vapaaehtoisella huoltosaralla. Juhliva osasto sai juhlassaan ottaa vastaan naisjaostonsa tekemän ja lahjoittaman lipun. Sen vihkiminen tapahtui arvokkain juhlallisuuksin.

Kuusankosken Seudun Invalidit

Tänä syksynä tuli kuluneeksi myös 20 vuotta Kuusankosken Seudun Invalidien perustamisesta. Tämä yhdistys kuuluu jäsenenä v. 1938 perustettuun Suomen Siviili- ja Asevelvollisuusinvalidien Liittoon. Yhdistyksen pyrkimyksenä on ennen kaikkea kasvattaa jäsenistään omin voimin toimeentulevia henkilöitä ja moni yhdistyksen jäsen onkin ammattikurssien avulla saanut itselleen tarvittavan ammattitaidon. Yhdistys harjoittaa myös liiketoimintaa. 10 vuotta sitten perustettiin Invalidien Liike Oy, jolla on viisi kioskia eri puolilla kauppalaa ja jonka palveluksessa on toistakymmentä yhdistyksen jäsentä. Nämä kioskit sijaitsevat Kymin Osakeyhtiön mailla. Noin puolet yhdistyksen jäsenistä on Kymin Osakeyhtiön palveluksessa.

20-vuotisjuhlassaan 30. 10. yhdistys joutui lukuisten onnittelujen kohteeksi ja sen suorittama työ invalidiasian hyväksi sai varauksettomman tunnustuksen osakseen.

Juhlayleisöä Kuusankosken Seudun
Invalidien 20-vuotisjuhlassa

Pyhäinpäivänä 5. 11. oli Voikaalla arvokas juhla Voikan Viestin viettäessä 50-vuotisjuhlaansa. Juhlapäivän aamuna seuran johtohenkilöt suorittivat kunniakäynnit hautoilla ja päivällä oli vastaanotto työväentalossa, jossa oli myös esillä laaja Viestin 50-vuotista toimintaa esittelevä näyttely. Iltajuhla pidettiin seuratalossa. Tervehdyspuheen piti seuran nykyinen puheenjohtaja Eero Rundberg. Juhlapuheessaan TUL:n jaostosihteeri Toivo Mustonen käsitteli aluksi Viestin perustamisvaiheita ja mainitsi silloisten urheilumiesten olleen huomattavasti aikaansa edellä. "Jos tarkastelemme Viestin työtä näiden vuosikymmenien aikana ja sen työn hedelmiä

Seuran 50-vuotistaipaleelta

Kun Voikan tehdasta alettiin rakentaa, lisääntyi paikkakunnan väkiluku nopeasti kansalais- ja yhdistystoiminnan tarpeen samalla kasvaessa. V. 1902 perustettiin ensimmäinen yhdistys, raittiusyhdistys 'Innostus', jonka piirissä harrastettiin myös urheilua. Seura eli kuitenkin vain lyhyen ajan. Seuraavan kerran löytyy vanhoista asiapapereista merkintöjä urheiluharrastuksesta vuodelta 1908, jolloin perustettiin palokunnan urheiluyhdistys. Samana vuonna pidettiin myös ensimmäiset suuremmat urheilukilpailut. Alkuinnostuksen jälkeen toiminta sammui päästen uudelleen vauh-

nassa tähän mennessä parhain jaksoksi. Jäsenjoukko kasvoi ja toiminta vilkastui uinnin, hiihdon, naisvoimistelun ja naisyleisurheilun voimistuessa. Pesäpalloilussa oli naisten ja miesten sarjajoukkueet. Näihin aikoihin toimitettiin omaa seuralehteä ja juhlia pidettiin ahkerasti Viestin kuuluisan pitkäperjantaijuhlan saadessa näihin aikoihin vakiintuneet puitteet. Jäsenmäärä nousi yli 300:n.

Sota-aikana oli toiminta vähäistä nyrkkeilyn ja mäenlaskun tullessa uusina nousevina toimintamuotoina esille. Myös nuorisotoimintaan kiinnitettiin runsaasti huomiota.

Sodan jälkeen alkoi jälleenrakentaminen urheilunkin alalla. Toiminta

Voikan Viesti 50-vuotias

Sosiaalipäällikkö Åke Launikari ja varatuomari Aunis K. Kantonen esittämässä Kymin Osakeyhtiön onnitteluja Viestin puheenjohtajalle Eero Rundbergille

muillakin yhteiskunnallisen elämän aloilla, voimme olla yksimieliset siitä, että työläisurheiluseura on edelleenkin tarpeellinen. Viesti on toimintansa aikana ollut eräänlainen kansalaiskoulu, joka on kasvattanut nuoria kunnallisen ja aatteellisen elämän aloille."

Juhlassa nähtiin runsaasti korkealuokkaista voimisteluohjelmaa miesten, naisten ja tyttöjen esittämänä. Lisäksi oli ohjelmassa arvokasta musiikkiohjelmaa. Hra Väinö Hyvärinen oli kirjoittanut juhlarunon 'Viestiläiset'.

Juhliva seura sai vastaanottaa lukuisia onnitteluja. Kymin Osakeyhtiön onnittelun esittivät sosiaalipäällikkö Åke Launikari ja varatuomari Aunis K. Kantonen.

tiin v. 1910, mistä vuodesta tuli yhdistyksen virallinen syntymävuosi. V. 1913 sai yhdistys nimen Viesti. Samalla alkoi myös merkittävä nousukausi. Seuran merkkiluonnoskilpailun tuloksena saatiin silloin yhä käytössä oleva merkki. V. 1915 rakensi Voikan VPK talon, joka tunnettiin paikkakunnalla vuosikymmenet Viestin talon nimellä. Talon rakennushanketta tuki huomattavasti tehtaan silloinen isännöitsijä H. Norrman. Alkuvuosien harrastetuimmat urheilulajit olivat yleisurheilu, voimistelu ja paini. Mestaripainijat Oskari ja Emil Friiman olivat seuran tunnetuimmat painikuuluisuudet.

Sodan edellisestä kymmenvuotiskaudesta muodostui Viestin toimin-

vilkastui jäsenjoukon jatkuvasti kasvaessa ollen v:n 1945 lopussa yli 800 ja nousten nykyisin alun toiselle tuhannelle. Nuorten toiminta on ollut sangen vilkasta ja erityisesti voimistelussa on menestytty. Palloilutoiminta elpyi jonkin verran jääpallon ja jääkiekon tuodessa lisäväriä ohjelmaan, mutta sen sijaan uinti ja yleisurheilu ovat taantuneet.

Viime vuosina on paini kiristänyt otettaan seuran voimakkaimpana urheilulajina. Muista tämän hetken näkyvimmistä toimintamuodoista mainittakoon naisten voimistelu, tyttöjen telinevoimistelu ja nuorisotoiminta. Myös hiihtoa, uintia, yleisurheilua ja palloilua harrastetaan edelleen.

Marraskuun 5 p:nä vietettiin Juankosken yhteiskoulun 40-vuotisjuhlaa ja uuden koulutalon vihkiäisiä. Juantehtaan torvisoittokunnan aloitettua juhlan ohjelman johtokunnan puheenjohtaja Kari Kurki-Suonio toivotti vieraat tervetulleiksi. Hän mainitsi, että aineellisen vaurauden luojana tällä pienellä paikkakunnalla on ollut jo kolmatta vuosikymmentä harjoitettu teollisuus. Tärkeintä on ollut kuitenkin koulun perustajien henkilökohtainen rohkeus ja tarmo. Mitä merkittävimmän työn

Juankosken yhteiskoulu 40-vuotias

Juhlan puhujia ja onnittelijoita: vas. lukien koulun johtokunnan puheenjohtaja, kunnanlääkäri Kari Kurki-Suonio, rehtori Saga Björkell, koulutoimenjohtaja Kauko Haahela, maaherra Erkki Mantere ja dipl.ins. Torsti Timgren.

koulun hyväksi on suorittanut tehtaan isännöitsijä Torsti Timgren. Puheen jälkeen taiteilija Pentti Karjalainen soitti pianolla Palmgrenin 'Kuutamon' ja Schubertin 'Impromptun' ja koulun oppilas Maila Berg lausui Pohjanpään runon 'Vaeltaja'. Rehtori Saga Björkell kuvaili koulun vaiheita sen syntyhetkestä nykyaikaan. Koulu aloitti toimintansa syyskuun 15 p:nä 1920 tehtaan tähän tarkoitukseen korvauksella luovuttamassa rakennuksessa. Oppilasmäärä oli 53. Ensimmäiset opettajat olivat maisteri Evi Miettinen ja pastori Aimo Kallio. Valtionapu saatiin vasta koulun toimittua kaksi vuotta. Näiden alkuvaikeuksien aikana varoja hankittiin koulun kannattajien, opettajien ja oppilaiden yhteistyöllä. Tilapäinen koulurakennus kävi pian liian ahtaaksi ja koulun ystävät ottivatkin tavoitteekseen uuden koulutalon hankkimisen. Tehdas antoi jälleen tukensa lahjoittamalla hehtaarin suuruisen tontin. V. 1926 valmistuneessa koulu-

talossa koulu toimi tähän syksyyn saakka. Jatkuvasti kasvavalle oppilasmäärälle on jouduttu parin vuoden aikana vuokraamaan lisätiloja seurakunnalta. Tänä syksynä koulu sai käyttöönsä uuden ajanmukaisen lisärakennuksen. Samalla 8-luokkaiseksi laajenevan koulun ensimmäiset kuudesluokkalaiset aloittivat lukioasteen opiskelun. Koulun oppilasmäärä on nykyisin 318.

Kouluhallituksen onnittelut juhlivalle koululle toi koulutoimenjohtaja Kauko Haahela. Hän käsitteli puheessaan oppikoulujen ajankohtaisia kysymyksiä. Sodan jälkeinen vilkas yksityisten oppikoulujen perustaminen on arvioitava historialliseksi teoksi. Puhuja selvitteli myös ongelmia, jotka liittyvät keskikoulun ja lukioasteen välisen karsintakynnyksen aikaansaamiseen. Menestyk-

Juhlayleisöä

sellisen koulutyön kannalta tärkeimpänä koulutoimenjohtaja piti oppimistavoitteiden saattamista tasapainoon oppilaiden kykyjen kanssa ja kasvatustyöhön innostuneiden opettajien valmistamista. Vapaan sanan aikana onnittelivat koulua mm. maaherra Erkki Mantere, pääjohtaja Jussi Lappi-Seppälä, Juankosken, Muuruveden ja Kaavin kuntien edustajat, dipl. ins. L. Timgren ja koulun entiset rehtorit Evi Miettinen ja Martta Valtiala. Juhlan lopettajaissanat esitti rovasti Pentti Evijärvi, ja tilaisuus päättyi Savolaisten lauluun.

Vihkiäisjuhlan jälkeen oli koulun uudisrakennuksessa vaikuttava tilaisuus, jolloin paljastettiin sodissa kaatuneiden koulun oppilaiden muistolaatta. Paljastuspuheen piti rovasti Erkki Pulkkinen.

Anni Haikonen

Vetää . . .

Ihmiset kyllä herkästi tuntevat nahoissaan vedon — ainakin uskovat tuntevansa — mutta useinkaan heidän nenänsä ei sano mitään tunkkaisesta huoneilmasta tai huonosta ilmanvaihdosta. Monesti vetämisen pelko saa miltei huvittavia ilmenemismuotoja. On ihmisiä, jotka pelkän tuuletusventtiilin nähdessään sanovat: "Huh-huh, kun täällä vetää". Sellaiset ihmiset pelkäävät ja aavistelevat vetoa kaikkialla. Usein nähdäänkin, että kaikki tuuletusaukot lyödään tukkoon; jopa venttiilin kohdat peitetään varmuuden vuoksi tapetilla. Seurauksena on ummehtunut, kostea, epämiellyttävältä tuntuva ilma (etenkin keittiöissä tai huoneissa, missä keitetään tai kuivatetaan pyykkiä yms). Kuitenkin ovat ilmanvaihtovenktilit yleensä siksi korkealla — tavallisimmin uunin hormin yhteydessä — etteivät ne aiheuta vetoa, mutta kylläkin varmistavat raikkaan ilman saannin ja tehostavat ikkuna-tuuletusta.

Mutta mitä osuutta on vedolla sairauksiin? Monella on kokemukseen perustuva vakaumus, että veto aiheuttaa reumasärkyä, vilustumista ym. Lääketieteellisesti ei asia kuitenkaan ole täysin riidaton, sillä nykyään tunnustetaan aivan yleis-

sesti, että sairauden syntyyn vaikuttavat aina taudin aiheuttajat sekä toisaalta ihmisen vastustuskyky ja yleiskunto. Näyttää ilmeiseltä, että vedon vaikutuksesta eri kehon osat jäähtyvät epätasaisesti ja ihon lämmönsäätelymekanismi joutuu vaikeuksiin. Näin vastustuskyky heikkenee ja taudinaiheuttaja pääsee valloilleen. Etenkin vanhusten verenkiertosysteemi, joka jo iän puolesta on heikentynyt, kestää heikosti lämmönvaihteluja. Se ei joustaa enää niin helposti kuin nuoremmilla. Siksi vanhat ihmiset tuntevat vedon herkemmin kuin muut.

Siten esimerkiksi jalkojen jäähtyminen kastuessa saattaa heijastua nielussa asti. Nielun verenkierto heikkenee ja siellä alituisesti asuvat vilustusmistausten aiheuttajat nujertavat heikentyneen vastustuskyvyn ja potilas sairastuu.

Yleinen käsitys on, että veto aiheuttaisi reumaattisia tauteja. Näitten kohdalla on suhde melko epäselvä. Tiedetäänhän nivelreumasta, että se voi saada alkunsa aivan riippumatta olosuhteista, joissa henkilö elää tai työskentelee. Varsinaisen kuumereuman syynä ei ole koskaan veto, vaan useinkin aikaisemmin sairastettu nielutulehdus eli angina. Myös on otettava huomioon, että suuri yleisö laskee reumaattisiin tauteihin kuuluvaksi kaikki lihas- ja nivelkivut. Näistä huomattava osa johtuu kuitenkin nivelten ja nikamien välirustojen kulumisesta eikä lainkaan ympäristötekijöistä.

Luultavasti veto voi pahentaa ainostaan ns. lihasreumatismia.

Myös toissijaisesti on vedolla merkitystä. Se on kotona ja työpaikoissa epämiellyttävä vieras, joka häiritsee ja alentaa yleiskuntoa sekä lisää alttiutta kaikenlaisille muille sairauksille päänsärystä sydänvai-voihin saakka. Tavallisin veto asunnoissa on lattiaveto, joka johtuu huonoista permantotäytteistä tai hatarista ovista. Ikkunavetoa esiin-tyy harvemmin; kylmyys säteilee muutoin laseista lähiympäristöön.

Voimme tehdä paljonkin vastus-taaksemme vedon haitallisia vaikutuksia. Hyvä karaisukeino on ulkoilu ja liikunta kaikissa muodoissaan, sillä se kohottaa yleiskuntoa ja pa-rantaa verenkiertoa. Riittävä uni on myös tärkeä, sillä huonosti nukutun yön jälkeen on muutoinkin viluinen olo. Muita karaistuskeinoja ovat kylmät pyyhkeet ja avantouinti — jokaiselle halunsa ja makunsa mukaan!

Raitis ilma on terveydellisenä tekijänä samaa luokkaa kuin hyvä ravinto ja lämpöiset vaatteet. Tästä syystä ei tuuletusta pidä laiminlyö-dä vedon pelon vuoksi sen enempää kotona kuin työpaikoissakaan. Tuu-letuksen laiminlyöminen ei ole läm-mönsäätöstä, sillä ilman mukana haihtuva lämmönmäärä on perin vähäistä. Valtaosa lämmöstä on si-toutuneena seinä- ja muihin pintoi-hin, joista se nopeasti siirtyy huone-ilmaan tuuletuksen jälkeen.

Tehtaan lääkäri

10-vuotisnäyttely

Ripeästi toimiva Kuusankosken Taideseura saavutti tänä syksynä 10 vuoden iän ja vietti tapausta järjestämällä juhlanäyttelyn. Näyttelyyn osallistuivat kutsuttuina taiteilijat Tapani Lemminkäinen, Pentti Papinaho ja Unto Pusa ja seuran jäsenistä oli mukana 23. Kaikkiaan oli näytteillä 84 teosta. Näyttelyssä kävijöiden määrä nousi alun toiselle tuhannelle ja jälleen oli ilahduttavaa todeta, että Kuusankoskella on taideseuran näyttelytoiminnan ympärille kasvanut uskollinen taiteen-ystävien joukko.

Mainittakoon, että näyttelyssä esillä ollut taiteilija Esko Tirrosen öljymaalauks 'Sininen sommitelma',

joka oli myöhemmin mukana Nuorten näyttelyssä Helsingissä, ostettiin Ateneumin kokoelmiin.

Miten evästän

Työolosuhteet ovat vuosikymmenien kuluessa muuttuneet. Työaika on lyhentynyt. Erilaisia työmuotoja, ammatteja on tullut lisää. Ihminen pystyy nykyään sellaisiin suorituksiin, joista menneet polvet eivät osanneet uneksiakaan. Meidän aikakaudellamme ovat koneet korvaamattomia apulaisia. Mutta vaikka koneet keventävät ihmisen työosuutta, eivät ne kuitenkaan kokonaan vapauta häntä työstä — onneksi, sillä työ antaa elämäämme korvaamatonta sisältöä. Kaikki huolella suoritettu työ tuottaa tekijälleen iloa ja tyydytystä.

Tämän vuoksi on erittäin tärkeätä, että huolehdimme jatkuvasti työkunnostamme. Aivan ratkaiseva tekijä terveytemme ja työkuntomme ylläpitäjänä on oikea ravinto. Elimistömme tarvitsee joka päivä välttämättä ravintoaineita, ennen kaikkea valkuaisaineita, vitamiineja, kivennäisaineita sekä myös rasvoja ja hiilihydraatteja. Nämä aineet otavat osaa elintoimintoihin tai säätelävät niitä. Näistä aineista me saamme myös työhön tarvittavan voiman. Ravintoaineet me saamme taas nauttimastamme ruoasta, mutta jos ruokavaliomme on yksipuolinen eikä sisällä tarvitsemiamme ravintoaineita riittävästi, on ennen pitkää seurauksena terveytemme järkkyminen tavalla tai toisella. Näin ollen oikea ruokavalio on työkuntomme perusta.

Huolimatta siitä että työ on useissa tapauksissa keventynyt, joudutaan jatkuvasti juuri työn vuoksi sopeutumaan erilaisiin olosuhteisiin. Niinpä ateria-ajat on järjestettävä työn vaatimusten mukaisesti ja tämä vaikuttaa koko kodin elämään. Aterioiminen ei tapahdu aina niin mutkattomasti, että perheenjäsenet nauttivat perheemännän valmistaman ruoan katehtun pöydän ääressä.

Monet eri tekijät rikkovat säännöllisen aterioinnin. Pitkät työ- tai koulumatkat estävät ruokailun kotona. Toisinaan taas koti sijaitsee aivan työpaikan lähellä, mutta työn äärestä ei voida poistua aterioinnin

ajaksi. Myös työajat aiheuttavat monia muutoksia ruokailuaikoihin. Ajatelkaamme vain vuorotyötä. Silloin kun ruokailu kotona ei ole mahdollista, turvaudutaan joko eväisiin tai työmaaruokalan antiin.

Nykyaikana tulee vain aniharvoin kysymykseen evästäminen pitkäksi ajaksi. Mutta aikaisemmin oli varsin yleistä eväiden varaaminen jopa muutaman kuukauden ajaksi. Kuulin kerrottavan seuraavan tarinan: Joukko savolaismiehiä oli lähtenyt savottaan. Koska viivytettiin poissa kotoa melkein puoli vuotta, varattiin runsaasti mukaan tietysti kalakukkoja, koska oltiin savolaisia. Kävi kuitenkin niin, että ajan kuluessa kalakukkojen kuori kovettui kovettumistaan. Miehet yrittivät päästä käsiksi muonaan ensin puukon avulla, mutta kun se ei auttanut tartuttiin kirveeseen. Sekin osoittautui heikoksi ja lopulta miehet kiinnittivät tuon kivikovan kukon tukkilautan perään ja uittivat sitä monta kilometriä. Mutta liottaminenkin osoittautui riittämättömäksi eivätkä miehet saaneet suupalaakaan kukosta.

Näin suuriin vaikeuksiin tuskin joudutaan nykyisin, koska on kysymys vain 8 tunnin työvuoron suorittamisesta. Mutta kuitenkin on tärkeätä, että nauttimamme ravinto vastaa terveyden vaatimuksia.

Veren sokeripitoisuuden on säilyttävä riittävän korkeana. Jotta tämä on mahdollista, on syötävä kyllin lyhyin väliajoin. Jos veressä ei ole riittävää määrää sokeria, vaikeutuu aivojen toiminta. Se taas ilmenee sekä henkisen että ruumiillisen suorituskyvyn huononemisena. Lisäksi veren alhainen sokeripitoisuus aiheuttaa nälän tunteen. Kokemuksesta tiedämme voimakkaan nälän tunteen vaativan niin paljon huomiota osakseen, että se häiritsee työntekoa. 'On niin nälkä, että näköä haittaa.'

Aterioinnin jälkeen kohoaa veren sokeripitoisuus. Esim. peruna ja viljatuotteet, jotka sisältävät paljon hiilihydraatteja, kohottavat voimakkaasti veren sokeripitoisuutta, jota pian seuraa kuitenkin sokeripitoisuuden lasku. Käytännössä se merkitsee sitä, että syötämme perunaa ja leipää meillä on 3—4 tunnin kuluttua valtava nälkä.

Rasvoja ja varsinkin valkuais-

aineita sisältävät ruoka-aineet (liha, kala, maito) torjuvat nälän paljon pitemmäksi ajaksi. Tällaisen aterian jälkeen verensokerin nousu ei ole huomattava, mutta nälän tunne ilmenee vasta myöhemmin, koska verensokerin aleneminen tapahtuu hitaammin. Tämän vuoksi suositellaan ns. seka-aterioita, jotka sisältävät esim. vihanneksia, lihaa, leipää ja maitoa, siis sekä hiilihydraatteja että valkuaisaineita ja rasvoja sisältäviä ruoka-aineita.

'Täysi vatsa ei työskentele miellään', sanotaan. Raskaassa ruumiillisessa työssä oleminen on vaivalloista, jos on syöty paljon. Sen on todettu olevan terveydellekin suorastaan vaarallista. Nautittuamme runsaan aterian olemme varmasti joutuneet taistelemaan unta ja väsymystä vastaan.

Suurin osa maamme väestöstä on luopunut esivanhempiemme noudattamasta hyvästä tavasta nauttia kunnollinen aamuateria. Nykyisin huomattava osa työhön rientävistä ihmisistä juo aamulla kahvia pullan kanssa ennen työhön lähtöään. Se on kovin yksipuolinen suupala. Kahvista ja pullasta ei saada kuin harvoja ravintoaineita. Juuri aamulla olisi välttämättä saatava oikein aterria, vaikka se olisi vähätöinenkin. Kahvista ei tarvitse kieltäytyä aivan kokonaan, mutta se nautitaan vasta aterian jälkeen. Aamuateriaksi tarjotaan esim. puuroa, maitoa, voileipää, kananmunaa tai kalaa ja jokin tuore hedelmä tai vihannes. Kunnollinen aamiainen takaa sen, että saamme valkuaisaineita. On todettu, että henkinen ja ruumiillinen suorituskyky pysyy heikkona siihen asti, kunnes on nautittu valkuaisaineita sisältäviä aterioita. Koska aamuaterian jälkeen riennetään heti työhön, ei se saa olla liian runsas.

Jos aamulla on juotu vain kahvia ja eväänä on jälleen kahvia, ollaan jo hyvin luisuvalla tiellä. Lapsia, joiden työnä on koulunkäynti, ei saa myöskään unohtaa. Kalpeat tunnilla torkkujat ovat useimmiten niitä koululaisia, jotka juovat vain kahvia ennen kouluun lähtöään.

Mitä raskaampaa työtä tehdään, sen lyhyempiä pitäisi olla aterioiden väliaikojen. Jos nautitaan kolme varsinaista ateriala päivittäin, olisi raskaan työn tekijän saatava vielä pari kolme välipalaa, jolloin työ ei alenna hänen suoritusky-

kyään. Välipalojen nauttiminen voi tuottaa vaikeuksia monilla työaloilla. Siellä missä se on mahdollista, olisi syytä muistaa myös välipalat.

Mitä sitten nautitaan ruokatuonnilla? Onnellisessa asemassa ovat ne, jotka ehtivät käydä kotona nauttimassa täydellisen aterian. Mutta siihen ei ole kaikilla työn vuoksi mahdollisuuksia, vaan moni joutuu lähtemään työmatkalleen eväskontti mukana. Koska työtä tehtäessä tarvitaan sekä energiaa että ravintoaineita enemmän kuin levossa oltaessa, on erikoisesti huolehdittava tuon eväskontin sisällöstä. Aterian, joka nautitaan joko eväitten turvin tai työpaikan ruokalaan käyttäen, tulee olla yhtä monipuolinen kokoonpanoltaan kuin muidenkin aterioiden. Tosin kohdataan paljon hankaluuksia pyrittäessä saamaan eväsateriat kunnollisiksi.

Emme voi ajatella, että menisimme työhön silakkalaatikkoa sisältävä vuoka kainalossamme. Eihän sitä voisi kaikin paikoin edes lämmittää. Mutta maito on tärkeä ruoka-aine, ja sen mukanaolo on välttämätöntä. Se on ruokavaliomme kulmakivi, koska sen ravintoainekokoomus on monipuolisempi kuin minkään muun ruoka-aineen. Maidosta saadaan suojaravintoaineita, valkuaisaineita, vitamiineja ja kivennäisaineita, joiden saannista yhä on huolehdittava.

Nykyisin saa kaupoista mukavia leveysuisia termospulloja, joihin on helppo panna jotakin valmistettua ruokaa. Nämä tekevät mahdolliseksi lämpimän ruoan nauttimisen työmaalla, jos ei ole käytettävissä ruokalaan eikä ehditä kotiin. Perheenemäntä keksii monia sellaisia ruokalajeja, joita voi täten kuljettaa, esim. erilaisia keittoja ja muhennoksia. Aterialla voidaan sopivasti täydentää panemalla eväsleivän päälle särviä. Tällöin tietysti varataan lihaa, kalaa, juustoa tai munaa. Makara ei ole suinkaan ainoa mahdollinen, paljon käytettynä se tulee kalliksikin. Sen sisältämä ravintoainekokoomus on varsin monipuolinen.

Mitä raskaampaa työtä tehdään, sen enemmän tarvitaan vitamiinia, jota saadaan kokojyväviljasta. Tämän vuoksi eväsleiväksi varataan aina ruisleipää tai jos terveys ei sitä salli, niin sitten hiivaleipää, mutta ei missään tapauksessa valkoista ranskanleipää. Kun me vielä täydennämme eväskontin sisältöä tuo-

reella hedelmällä tai vaikkapa porkkanalla, on kaikki niin kuin olla pitääkin.

Vastikään matkustin junassa ja seurasin kahta pientä matkamiestä. Toisella oli eväänä ranskanleipää ja juomaksi isä osti limonadia. Toisella oli ruisleipää ja maitopullo. Näin erilaisin eväin me matkaamme jokapäiväiseen työhönkin — toisella oikeat eväät, toisella vähemmän oikeat ravinnollisia vaatimuksia ajatellen.

Kenties joku on yrittänyt evästää työhön tai kouluun lähtijää sen mukaan, minkä on ymmärtänyt parhaaksi, mutta tuo evästettävä onkin asettunut vastarintaan. Syitä on ollut monia. Ei viitsitä kantaa, tulee sitä toimeen muutenkin, nauravat han ne toiset. Eiköhän asiallinen perustelu ja lannistumaton yritys kuitenkin johda tulokseen. Paljon heikommin ovat asiat silloin, jos perheenemäntä ei ole tilanteen tasalla eikä ruokaväliö yksipuolisena tyydyttäkään terveyden vaatimuksia.

Nykyisin myös perheenemännät ovat työssä kodin ulkopuolella. Silloin saattaa koko ruokatalous jäädä liian usein tilapäisratkaisujen varaan. Työn jälkeen ei enää jaksa keskittyä ruoka-asioihin niin kuin pitäisi. Erityisen huolellisesti työssä käyvän perheenemännän on huolehdittava omasta ruokailustaan. Hän vastaa myös tulevan polven hyvinvoinnista. Missään tapauksessa odotettava äiti ei saa laiminlyödä ruokatuonnilla nautittavaa aterialla. Se on hänelle ja tulevalle lapselle ensiarvoisen tärkeä.

Useimmiten lieneekin työpaikalla jokaisen käytettävissä siisti ja hyvin tuuletettu ruokailuhuone. Siellä ruokailun aikana vallitseva mieliala on aivan yhtä tärkeä kuin kotisessa ruokapöydässä. Iloinen ja reipas mieli on eduksi ruoansulatukselle. Kaikkea riitaa ja pahaa mieltä aiheuttavaa puhetta on syytä välttää.

Jos perheenisä kulkee työssä evään kanssa, saattaa se aiheuttaa pienoisen laiminlyönnin kiusauksen kotona. Olen kuullut joskus jonkun perheenemännän sanovan, ettei hän viitsi valmistaa ruokaa, kun mies ei tule kotiin syömään ja että he lasten kanssa ottavat vähän voileipää. Näin menetellen jäävät kasvavat lapset ilman yhtä heille aivan välttämätöntä aterialla.

Tuntuu ihmeelliseltä, että vaikka meillä tällä hetkellä on yltäkyllin ruokaa saatavana, esiintyy niin aikuisten kuin lastenkin keskuudessa väärin kokoonpannusta ja yksipuolisesta ravinnosta johtuvia sairauksia. Perheenemännällä on valtava vastuu, hänen hallitsevat — tuskin liioittelen sanoessani — koko kansan terveyttä ja työkykyä. Erittäin vaativa on perheenemännän ammatin silloin, kun työ ja koulu aiheuttavat epäsäännöllisyyksiä ruoka-aikoihin.

Kunnollinen aamuateria ja monipuolinen eväs eivät vielä riitä. Työstä palaava tarvitsee kotona ravitsevan aterian. Tämä ateriala muodostuu nykyisin monessa kodissa ainoaksi koko perheen yhteiseksi ateriaksi ja siksi siihen on kiinnitettävä erityistä huomiota. Se on omiaan liittämään perheenjäseniä yhteen. Jos koti on muodostumassa sellaiseksi, että jokainen tulee ja menee milloin sattuu ja syö komerosta tai hellalta nopeasti hotkaisten taas mennäkseen omille teilleen, on yhteisen aterioinnin kokoava merkitys korvaamaton. Kenties joskus sen järjestäminen voi olla ylivoimaista, jos esim. parikin perheenjäsentä on vuorotyössä ja loput eri aikoihin koulussa. Mutta jos saadaan edes suurin osa perheestä yhtäaikaa koolle, on sekin jo otettava varteen.

Nyt voi tuntua siltä, että syömästä päästyämme meidän olisi jo taas syötävä. Muutenkin tahtoo ylimääräisiä kiloja kertyä itsekunkin kannettavaksi. Taito onkin siinä, että osataan syödä sopivia määriä, mutta silti aina monipuolista ruokaa. Nykyisin ei enää kiinnitetä huomiota siihen, että saadaan kalorit tyydytyksi — siis riittävä energiamäärä —, vaan siihen että saadaan suojaravintoaineita riittävästi — valkuaisaineita, vitamiineja ja kivennäisaineita. Mitä raskaampaa työ on sen enemmän tarvitaan ravintoa. Myös kevyttä työtä tehtäessä on nautittava useita eri ruoka-aineita, tosin pienempiä määriä. Kahvilla ei pidä koskaan korvata aterialla.

Ravinto, jonka nautimme ennen työhön lähtöä ja työn lomassa, on ensiarvoisen tärkeä tekijä työkyntomme ylläpitäjänä. Kun työkyntomme säilyy hyvänä, silloin koko elämä on antoisaa, rikasta ja mielenkiintoista.

**Kultamitali-
mies**

50 palvelusvuotta täytti veturinkuljettaja Vilho Horjanderille 15. 11. Juantehtaan virkamieskerholla järjestetyssä kahvitilaisuudessa puhui aluksi dipl. ins. L. Timgren, jonka jälkeen rva Annele Timgren kiinnitti veturinkuljettaja Horjanderin rintapieleen yhtiön kultaisten ansiomerkin. Kahvipöydän antimia nautittaessa puhui dipl. ins. E. Palmgren. Merkinsaajan suurena harastuksena on vuosikymmenien ajan ollut kuuluminen torvisoittokuntaan ja niinpä soittokunta juhlisti tätäkin tilaisuutta soittaen etenkin Horjanderille perin tutuiksi käyneitä kappaleita.

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

VIKTOR HONNI

työkaluviilaaja Kymin korjauspajalta tulee 29. 12. olleeksi 50 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 20. 5. 1895. Työskentelynsä yhtiön palveluksessa hän aloitti v. 1908 Kymin ulkotyöosastolla. V. 1910 hän siirtyi Kymin korjauspajalle.

LAURI KLEMENS KÄÄRIÄINEN

kierrekoneen käyttäjä Voikan korjauspajalta tuli 7. 10. olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä 6. 2. 1896. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1914 Voikan puuhiomolle. Oltuaan erilaisissa ammateissa eri osastoilla hän tuli v. 1927 Voikan korjauspajalle sepän apulaiseksi ja nimitettiin v. 1938 kierre-

koneen käyttäjäksi. Hän on ollut koko ikänsä urheilun ystävä ja osallistunut myös yhtiön piirissä urheilutoimintaan. Nykyisin hän on korjauspajan urheiluyhdysmies. Voikan tehtaan palokuntaan hän on kuulunut 39 vuotta.

ALVAR KORPI

ammattikoulun puutyönopettaja tulee 22. 12. olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 17. 11. 1899. Yhtiön palvelukseen hän tuli jo 13-vuotiaana Kymin tehtaan varastolle. Oltuaan välillä ulkotyöosastolla hän siirtyi v. 1916 Kymin korjauspajan mallipusepänverstaalle. Nykyisessä toimessaan hän on ollut v:sta 1937 lähtien.

KOSTI HYMANDER

varastoekspeditööri Kymintehtaan päävarastolta tulee 29. 12. olleeksi 45 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Kuusankoskella 21. 5. 1901. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1914 Kymintehtaan satulasepänverstaalle, josta siirtyi v. 1917 nykyiseen toimeensa päävarastolle.

UUNO NYBERG

II lämmittäjä Voikan höyryosastolta tuli 19. 10. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä 30. 4. 1905. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1918 Voikan höyrysalille. V. 1932 hän siirtyi Voikan höyryosastolle.

LAURI LAAKSO

lastaaja Kymin selluloosatehtaalta tulee 23. 12. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 29. 1. 1901 ja viettää 60-vuotispäiväänsä ensi vuoden tammikuussa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1917 Kymin ulkotyöosastolle. Sen jälkeen hän työskenteli Kymintehtaan—Voikari rautatiellä veturin lämmittäjänä, Kymin sähköosastolla linjatöissä sekä rakennus- ja ulkotyöosastoilla ja siirtyi v. 1934 Kymin selluloosatehtaalte, jossa hän on työskennellyt kollien vastaanottajana ja lastaajana.

VÄINÖ ILMARI MÄKELÄ

kirvesmies Kymin rakennusosastolta tulee 29. 12. olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Iitissä

Viktor Honni

Lauri Kääriäinen

Alvar Korpi

Kosti Hymander

Uuno Nyberg

Väinö Mäkelä

Väinö Hamari

Kalle Tikkanen

5. 2. 1901 ja viettää 60-vuotispäiväänsä ensi vuoden helmikuussa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1917.

VÄINÖ HAMARI

kiviyöntekijä Voikan rakennusosastolta tulee 4. 1. 1961 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Valkealassa 24. 12. 1901. V. 1918 hän tuli hevosmieheksi Voikan talliosastolle, mistä kahdeksan vuoden kuluttua siirtyi rakennusosastolle. V. 1932 hän tuli ulkotyöosastolle kuormaajaksi työskennellen siellä yhdeksän vuotta. V. 1944 hän tuli rakennusosastolle työhön oltuaan sitä ennen vielä muutamia vuosia Kuusaan voimalaitostyömaalla ja Voikan paperitehtaalla. Nykyisin hän toimii etupäässä panostajan vaativassa ja vastuunalaisessa ammatissa.

KALLE TIKKANEN

mylläri Voikan talousosastolta tulee 11. 1. 1961 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Piela-vedellä 2. 7. 1896. Yhtiön palvelukseen Voikan koskityömaalle hän tuli v. 1920. Talousosastolle hän siirtyi v. 1923.

EMIL AHONEN

sihtimies Voikan selluloosatehtaalta tulee 18. 1. 1961 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt 3. 8. 1897 Hartolassa. Yhtiön palvelukseen Voikan selluloosatehtaalle hän tuli v. 1920 ja on työskennellyt samalla osastolla koko ajan sota-aikaa lukuun ottamatta, jolloin hän oli muutamia kuukausia rakennusosastolla, Kymin selluloosatehtaalla ja Haukkasuolla.

OIVA MUURONEN

muurari Kymin rakennusosastolta tulee 21. 1. 1961 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Virolahdella 31. 5. 1900. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1919 Kymin rakennusosastolle. Työskenneltyään välillä puuhiomossa ja korjauspajassa hän palasi v. 1928 rakennusosastolle ja on työskennellyt siellä yhtäjaksoisesti siitä lähtien.

VÄINÖ PUTTONEN

rakennustyöntekijä Voikan rakennusosastolta tulee 22. 1. 1961 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Kangasniemellä 25. 10. 1901. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1918 Voikan rakennusosastolle. Hän on työ-

kennellyt sen jälkeen Voikan korjauspajalla, puuhiomossa, ulkotyöosastolla ja lastaajana paperivarastolla. V. 1959 hän siirtyi jälleen rakennusosastolle.

AINO LAAKSO

siivooja Kymin paperitehtaan yankeekoneosastolta tulee 19. 2. 1961 olleeksi 40 vuotta yhtiön palveluksessa. Hän on syntynyt Kuusankoskella 14. 2. 1902. Yhtiön palvelukseen Kymin paperitehtaalle hän tuli v. 1920 massankuljettajaksi. V. 1945 hän siirtyi yankeekoneosastolle paperin jalostajaksi. Nykyisessä toimessaan konttorin siivoojana hän on työskennellyt v:sta 1949 lähtien.

KUUSANKOSKEN TEHTAAT

ARTTURI LEIVO

II lämmittäjä Voikan höyryosastolta täyttää 60 vuotta 22. 12. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen Voikan selluloosatehtaalle hän tuli v. 1919.

Emil Ahonen

Oiva Muuronen

Väinö Puttonen

Aino Laakso

Artturi Leivo

Edvard Utti

Veikko Kaukola

Toivo Korjala

Työskenneltään eri osastoilla hän siirtyi v. 1946 höyryosastolle.

ILMARI PALMU

kirvesmies Kymin rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 28. 12. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen Kymin ulkotyöosastolle hän tuli v. 1922. Sen jälkeen hän työskenteli eri osastoilla. V:sta 1941 lähtien hän on ollut yhtäjaksoisesti Kymin rakennusosaston palveluksessa. Vapaa-aikoinaan hän on rakentanut kaksi omakotitaloa. Nykyisistä harrastuksista mainittakoon tietopuolinen kirjallisuus ja puutarhanhoito.

EDVARD UTTI

koneviilaaja Voikan korjauspajalta täyttää 60 vuotta 1. 1. 1961. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen poraajaksi Voikan korjauspajalle hän tuli v. 1924. Viilaajaksi hänet nimitettiin v. 1938 ja Pk IV:n koneviilaajaksi v. 1946, jossa työssä hän on edelleen. Omakotitalon rakennuspuuhat puutarhoineen ja kesämökki moottoriveneineen vievät hänen vapaa-aikansa.

VEIKKO KAUKOLA

työnjohtaja Voikan ulkotyöosastolta täyttää 60 vuotta 9. 1. 1961. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen Voikan rakennusosastolle hän tuli v. 1916 ja siirtyi v. 1923 ulkotyöosastolle. Työnjohtajana hän on toiminut v:sta 1948 lähtien.

TOIVO KORJALA

vuoromestari Kymin puuhiomosta täyttää 60 vuotta 12. 1. 1961. Hän on syntynyt Sippolassa. Yhtiön palvelukseen Kymin puuhiomoon hän tuli v. 1930. Oltuaan välillä Kuusaan puuhiomossa 10 vuotta hiojana hän siirtyi Kymin puuhiomoon hiojaksi. V. 1946 hänet nimitettiin vuoromestariksi.

SIIVO LINDQVIST

II lämmittäjä Voikan höyryosastolta täyttää 60 vuotta 13. 1. 1961. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen Voikan selluloosatehtaalle hän tuli v. 1916. Eri osastoilla työskenneltään hän siirtyi v. 1946 höyryosastolle.

YRJÖ TUOMINEN

rakennustyöntekijä Voikan rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 22. 1. 1961. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1919 Voikan selluloosatehtaalle. Työskenneltään pari vuotta Voikan paperitehtaalla hän v. 1922 siirtyi Verlan puuhiomoon, jossa työskenteli sirkkeli- ja prässimiehenä vuoteen 1959 siirtyen silloin Voikan rakennusosastolle. Hän oli nuoruudessaan innokas urheilumies ja vieläkin hän pitää huolta erinomaisesta ruumiillisesta kunnostaan hiihdon ja muun liikunnan avulla. Teatteri on aina ollut hänelle läheinen harrastuskohde.

VILJO PAJARI

silinterimies Kymin selluloosatehtaalta täyttää 60 vuotta 29. 1. 1961. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1917 Kymin selluloosatehtaalle. Sen jälkeen hän palveli yhtiön eri osastoilla ja palasi selluloosatehtaalle v. 1924 saksikoneen hoitajaksi. V:sta 1925 lähtien hän on toiminut silinterimiehenä. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon valokuvaus.

EINAR NIILORÄMÄ

kirvesmies Kymin rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 10. 2. 1961. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensimmäisen kerran v. 1916 Voikan rakennusosastolle. Hän on työskennellyt eri osastoilla Kymintehaalla ja Voikkaalla. V. 1925 hän siirtyi takaisin Kymin rakennusosastolle.

Hänen nuoruudenharrastuksistaan mainittakoon yleisurheilu, paini ja hiihto. Ammattijärjestöön hän on kuulunut melkein koko ajan. Voikan Viestin johtokuntaan hän on kuulunut useita vuosia ja ollut sen puheenjohtajana vuoden.

LAURI EDVARD LAAKSO

maalari asunto-osastolta täyttää 60 vuotta 14. 2. 1961. Hän on syntynyt litissä. Yhtiön palvelukseen Kymin rakennusosastolle hän tuli v. 1916. Sen jälkeen hän työskenteli eri osastoilla kunnes v. 1920 tuli maalariksi Kymin rakennusosastolle. V. 1952 hän siirtyi asunto-osastolle.

EMIL KAMINEN

purkaja Kymin ulkotyöosastolta täyttää 60 vuotta 19. 2. 1961. Hän on syntynyt Mikkeliissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1920 Kymin ulkotyöosastolle. Asevelvollisuutensa suoritettuaan hän tuli v. 1922 Kymin rakennusosastolle ja siirtyi samana vuonna ulkotyöosastolle sekatyöntekijäksi. Hän on työskennellyt pinoajana, hiomopuiden lastaajana ja v:sta 1940 lähtien purkajana.

EMIL NENONEN

ylimestari Kymin rakennusosastolta täyttää 60 vuotta 20. 1. 1961. Hän on syntynyt Ruokolahdella. Aloitettuaan uransa metsäalalla eri yhtiöiden palveluksessa hän siirtyi v. 1926 Imatran voimalaitoksen rakennustyömaalle. V. 1928 hän aloitti opintonsa Viipurin Teollisuuskoulun huoneenrakennusosastolla ja sai sieltä päästötodistuksen v. 1931. Sen jälkeen hän toimi rakennusmestarina mm. Imatran Voima Oy:n, Viipurin tie- ja vesirakennuspiirin, Pyhtään kunnan, Kymenlaakson Osuuskoupan, Tornator Oy:n ja Consulting Oy:n palveluksessa. Silloisista työkohteista

Yrjö Tuominen

Viljo Pajari

Emil Kaminen

Emil Nenonen

mainittakoon Tako Oy:n tehtaas Tam-
pereella ja Keltin voimalaitos. Yhtiöm-
me palvelukseen hän tuli 1. 11. 1940
Kuusaan voimalaitostyömaalle ja on sii-
tä lähtien toiminut yhtäjaksoisesti Ky-
min rakennusosastolla. Ylimestariksi hä-
net nimitettiin v. 1952. Lukuisat ovat
ne työt, joissa ylimestari Nenonen on
toiminut vastaavana mestarina. Niistä
mainittakoon Kymin selluloosatehtaan
keittämön sisätyöt, lastusäiliö, kolliva-
rasto ja höyrynjakoasema vv. 1951—
1953, selluloosatehtaan valkaisuosaston
I vaihe, Verlan voimalaitos ja Lappa-
kosken perkaus vv. 1953—1954, val-
kaisuosaston II vaihe, Hottinkosken
perkaus ja kaukolämmitys vv. 1956
—1957. Keskeneräisinä ovat v. 1958
aloitettu Voikan patorakennustyö sekä
kuluvaan vuonna aloitetut Voikan vesi-
voimalaitoksen rakennustyö ja kosken
alapuolen perkaus. Ylimestari Nenosen
nuoruudenharrastuksiin on kuulunut ur-
heilu, lähinnä hiihto, juoksu ja pyöräily.
Musiikki on ollut myös hänen sydäntään
lähellä. Nykyisin hän kuuluu Kuusan-
kosken Mieslaulariin. Asunto Oy Kir-
konseudun isännöitsijänä hän on toimi-
nut vuodesta 1958. Ylimestari Nenonen
on työkykyisenä, taitavana ja tinki-
mättömänä sekä ehdottoman oikeuden-

tuntoisena miehenä saavuttanut esi-
miestensä ja alaistensa luottamuksen ja
kunnioituksen.

VEIKKO MÖNKKÖNEN

mestari Voikan rakennusosastolta täyt-
tää 50 vuotta 23. 12. Hän on syntynyt
Joroisissa. Yhtiön palvelukseen Voi-
kan rakennusosastolle hän tuli v. 1929.
Vv. 1932—1938 hän työskenteli Voikan
selluloosatehtaan ja siirtyi sieltä ra-
kennusosastolle. Puutyöpajan mestariksi
hänet nimitettiin v. 1946. Hänet tunne-
taan innokkaana soitin- ja kuoromusi-
ikin harrastajana. Tällä alalla hän aloitti
uransa jo 13-vuotiaana Varkauden teh-
taan soittokunnassa. Hän on Voikan
Sekakuoron puheenjohtaja ja Voikan
Mieslaulun varajohtaja. Voikan mestari-
kerhon johtokuntaan hän on kuulunut
kuusi vuotta.

EINO RIHU

viilaaja Voikan korjauspajalta täyttää
50 vuotta 29. 12. Hän on syntynyt
Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän
tuli ensimmäisen kerran v. 1927 he-
vosmieheksi Voikan tallille. Oltuaan
sen jälkeen erilaisissa ammateissa eri
osastoilla hän tuli v. 1936 viilaajaksi
korjauspajalle. Hänen vapaa-aikansa

kuluu omakotitalon rakennuspuuhissa ja
puutarhan hoidossa.

EDVIN EEROLA

ratatyöntekijä rautatieosastolta täyttää
50 vuotta 1. 1. 1961. Hän on syntynyt
Valkealassa ja tullut yhtiön palve-
luksen ratatyöntekijäksi v. 1943.

EINO MÄKELÄ

kirvesmies Hiomakivitehdas Sammosta
täyttää 50 vuotta 15. 1. 1961. Hän on
syntynyt litin Pilkanmaassa. Jo 16-
vuotiaana hän tuli yhtiön palvelukseen
Voikan ulkotyöosastolle kuusenvuoluun.
Asevelvollisuuden suorittuaan v. 1933
hän tuli nykyiseen työpaikkaansa Sam-
poon. Isältään oppimaansa ammattitai-
toa hän on vuosien varrella kartuttanut
ja on esimiestensä ja työtovereittensa
tunnustama ammattinsa osaava kirves-
mies. Vapaa-aikojen harrastuksena on
kalastus.

EINO VÄKEVÄ

kalanterikoneen käyttäjä Kymin paperi-
tehtaalta täyttää 50 vuotta 19. 1.
1961. Hän on syntynyt Valkealassa.
Yhtiön palvelukseen Kymin paperiteh-
taalle prässipojaksi hän tuli v. 1926.
Kiillotuskalanterille hän siirtyi v. 1933.

Veikko Mönkkönen

Eino Rihu

Eino Mäkelä

Eino Väkevä

Toivo Backström

NIILO TUUNANEN

kiisunosturin hoitaja Kymin selluloosatehtaalta täyttää 50 vuotta 23. 1. 1961. Hän on syntynyt Anjalassa. Yhtiön palvelukseen Kymin rakennusosastolle hän tuli v. 1952. V. 1959 hän siirtyi selluloosatehtaalle kiisunosturin hoitajaksi. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon oman talon rakentaminen.

TOIVO BACKSTRÖM

poraja Kymin rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 28. 1. 1961. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen Kymin rakennusosastolle hän tuli v. 1928. Sen jälkeen hän työskenteli useilla eri osastoilla ja yksityisten urakoitsijain palveluksessa kirvesmiehenä ja autonkuljettajana. Yhtiön palvelukseen hän tuli uudelleen v. 1951 Kymin rakennusosastolle. Vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon kalastus.

TOIMI PAULI LAINE

työnjohtaja Kymin rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 28. 1. 1961. Hän on syntynyt Anjalassa. Yhtiön palvelukseen Kymin talousosastolle hän tuli v. 1933 Pilkan koulun vahtimestariksi työskennellen tässä toimessa n. 4 vuotta. Sen jälkeen hän toimi ammattikoulun vahtimestarina vuoteen 1946, jolloin hän siirtyi asunto-osastolle kirvesmieheksi. Kymin rakennusosastolle hän siirtyi v. 1949. Työnjohtajaksi hänet nimitettiin joulukuun alussa. Tehtaan palokuntaan hän on kuulunut 22 vuotta.

VEIKKO VITIKAINEN

varastoekspeditööri Kymintehtaan päävarastolta täyttää 50 vuotta 8. 2. 1961. Hän on syntynyt Iitissä. Yhtiön palvelukseen ulkotyöosastolle hän tuli v. 1926. Sen jälkeen hän työskenteli Kymin korjauspajalla ja rakennusosastolla.

Toimi Laine

Nykyiseen toimeensa päävarastolle hän siirtyi v. 1934. Hänen vapaa-aikansa ovat kuluneet mm. oman kodin rakentamisessa. Nykyisin on puutarhanhoito hänen pääharrastuksensa.

HARRY KÄÄRIÄINEN

apumies Kymin rakennusosastolta täyttää 50 vuotta 15. 2. 1961. Hän on syntynyt Pernajassa. Yhtiön palvelukseen Voikan talousosastolle hän tuli v. 1929. Hän on työskennellyt sen jälkeen Voikan selluloosatehtaalla, uittotyömaalla, puuhiomossa, rakennusosastolla, paperitehtaalla ja korjauspajalla sekä yksityisillä urakoitsijoilla rakennustöissä. V. 1950 hän tuli Kymin rakennusosaston palvelukseen.

METSÄOSASTO

VILHO LIPERO

metsätyönjohtaja täyttää 60 vuotta 4. 1. 1961 Laukaan Äijälässä. Hän on syntynyt rautalampilaisena. Hän tuli jo v. 1920 metsäosaston Suolahden piiriin metsätyömieheksi. V. 1927 hänet nimitettiin yhtiön vakinaiseksi metsätyönjohtajaksi, aluksi Sumiaisiin, mistä hän myöhemmin siirtyi nykyiselle asuinpaikkakunnalleen Laukaan Äijälään. Hänet tunnetaan leppoisalla huumorilla varustettuna, velvollisuudentuntoisena metsämiehenä. Hän on saanut toiminnallaan ja suhtautumisellaan paikallisten asukkaiden, metsänomistajien ja metsätyömiesten joukosta paljon ystäviä. Työntekijöiden taholta hän nauttii luottamusta ja arvonnantoa.

ERKKI JOHANNES PYKÄLÄINEN

piiriesimies täyttää 60 vuotta 24. 1. 1961. Hän on syntynyt Lapinlahdella ja

Veikko Vitikainen

tuli metsäosaston palvelukseen lisälmen piiriin v. 1916 työ- ja jakomieheksi. V:sta 1920 lähtien hän toimi työnjohtajana 11 vuoden ajan. Vv. 1931—32 hän toimi lisälmen piirimiehenä ja vv. 1933—1946 piirityönjohtajana. Metsäosaston kenttäorganisaation uudelleen järjestelyssä v. 1946 hänelle uskottiin lisälmen hoitopiirin piiriesimiehen toimi, jota hän siitä lähtien on hoitanut. Hänet tunnetaan Ylä-Savossa erittäin ammattitaitoisena metsämiehenä, joka pitkäaikaisen työsuhteensa aikana esimerkillisellä tunnollisuudellaan, järjestyksellä ja oikeudenmukaisuudellaan on saavuttanut työnantajansa, työtovereittensa, alaistensa ja metsänmyyjien kunnioituksen ja arvannon. Varsinaisen työnsä ohessa hän on osallistunut kotipaikkakuntansa yhteiskunnallisiin harrastuksiin, joista ennen muita mainittakoon hänen toimintansa lisälmen kaupunkiseurakunnan kirkkohallintokunnan puheenjohtajana.

OSKARI PULKKINEN

Kainuun hoitoalueen autonkuljettaja täyttää 60 vuotta 28. 1. 1961. Hän on syntynyt Sulkavalla. Nuoruudessaan hän työskenteli isänsä maatilalla. Myöhemmin hän ryhtyi yksityiseksi henkilö- ja kuorma-auton kuljettajaksi ja v. 1937 linja-auton kuljettajaksi. Oltuaan vuoden Kaukaan Tehdas Oy:n palveluksessa hän v. 1944 tuli metsäosaston palvelukseen henkilöauton kuljettajaksi Saimaan hoitoalueeseen, josta hän v. 1959 siirtyi nykyiseen toimeensa henkilöauton kuljettajaksi Kainuun hoitoalueeseen. Savonlinnassa asuessaan hän kolmentoista vuoden aikana toimi Savonlinnan Moottorikerho r.y:n kerhomestarina ja huvitoimikunnan puheenjohtajana, josta toiminnasta Suomen Moottoriliitto vuosi sitten myönsi hänelle ansiomitalin.

Harry Kääriäinen

Vilho Lipero

Oskari Pulkkinen

Urpo Hassinen

BENGT CHRISTENSEN TORP

metsäteknikko Uudenmaan hoitoalueessa täyttää 50 vuotta 22. 1. 1961. Hän on syntynyt Hämeenlinnassa, jossa hän suoritti keskikoulun Hämeenlinnan ruotsalaisessa yhteiskoulussa. Metsäteknikoksi hän valmistui Tammissaaren Metsäkoulusta v. 1929. Metsämiehen ammattia hän on ehtinyt harjoittaa useissa eri yrityksissä. Väli rauhan aikana hän oli metsäalan ammattimiehenä eri pika-asutustoimikuntien palveluksessa. Sodan jälkeen hän siirtyi Wärtsilä-Selluloosa Oy:n palvelukseen piirityönjohtajaksi. Nykyiseen toimeensa hän muutti 5. 1. 1947. Hänen harrastuksensa ovat ammattiin läheisesti liittyvät metsästäys ja riistanhoito sekä kenneltyö.

URPO OLAVI HASSINEN

autonkuljettaja täyttää 50 vuotta 27. 1. 1961 Joensuussa. Hän toimi koulunkäyntinsä päätettyään korjausmiehenä polkupyöräkorjaamossa ja suoritti v. 1930 autokoulun tutkinnon sekä sotaväessä autojoukoissa palvellessaan saman tutkinnon toisen kerran v. 1931. Vv. 1934—1937 hän toimi linja-autonkuljettajana eri linjoilla Pohjois-Karjalassa ja v. 1937—1939 kuorma-auton-

kuljettajana Lieksassa. Vuosina 1939—1948 hän oli Oy Vuoksenniska Ab:n Mätäsvaaran voimalaitoksella koneenhoitajana. 15. 5. 1948 hän siirtyi metsäosaston Pohjois-Karjalan hoitoalueeseen henkilöautonkuljettajaksi, jossa toimessa hän edelleenkin on. Työnsä hän on aina suorittanut hyvällä ammattitaidolla saaden siten osakseen sekä esimiestensä että työtovereidensa arvannon ja kunnioituksen.

HÖGFORSIN TEHTAAT

RAAKEL PUSA

pistehitsaaja Heinolan tehtaan radiaattoriosastolta täyttää 50 vuotta 17. 12. Hän on syntynyt Viipurissa. Hän on aikaisemminkin toiminut pistehitsaajana Högforsin Tehtaan Heinolan tehtaalla ja tuli uudelleen samaan työhön tämän vuoden elokuussa.

LEO SILVAN

varastonhoitaja välivarastosta täyttää 50 vuotta 5. 1. 1961. Hän on syntynyt Ul. Pyhäjärvellä. Högforsin Tehtaalle hän tuli 18. 5. 1925 lähetysosastolle lähettäjäksi. V. 1938 hänet nimitettiin

välivaraston hoitajaksi, mitä tointa hän edelleenkin hoitaa. Hän on ottanut osaa innokkaasti Tehtaan Teknillisen Kerhon toimintaan toimien mm. vuosikymmenen ajan huvitoimikunnassa.

VEIKKO HALME

kansakoulunopettaja, työnsuunnitteluosaston päällikkö täyttää 50 vuotta 20. 1. 1961. Hän on syntynyt Noormarkussa. Käytyään Kajaanin seminaarin vv. 1929—1934 hän toimi opettajana Askolassa, Lahdessa ja Äänekoskella. V. 1945 hänet valittiin Kymen Osakeyhtiön ammattikoulun opettajaksi, josta toimesta hän v. 1959 siirtyi Karkkilaan Högforsin Tehtaan palvelukseen. Aluksi hän toimi suunnitteluosastolla ja opettajana konepajakoulussa ja nimitettiin v. 1960 työnsuunnittelun päälliköksi. Kuusankoskella ollessaan opettaja Halme otti innokkaasti osaa kunnalliseen elämään. Hän oli vv. 1948—1956 kunnanvaltuuston jäsen ja useat vuodet kunnanhallituksen sekä eri lautakuntien jäsenenä. Kymenlaakson Maakuntaliiton valtuuskunnan jäsen hän oli vv. 1951—1958. Kuusankosken kauppalan teollistamislautakunnan sihteerinä ollessaan hän laati tutkimuksen teollistamisen edellytyksistä paikkakunnalla. Opettaja

Raakel Pusa

Leo Silvan

Veikko Halme

Kaarlo Järvinen

Emil Ukkonen

Einar Jungell

Taavi Mannari

Veikko Tenhonen

Halme on ottanut osaa molempiin sotiin ja on sotilasarvoltaan kapteeni. Hänen harrastuksistaan mainittakoon erityisesti urheilu ja maanpuolustustyö.

KAARLO JÄRVINEN

työnjohtaja valimosta täyttää 50 vuotta 10. 2. 1961. Hän on syntynyt Kotkassa. Metallimiehen opin hän sai Hietalahden Laivatelakalla työskennellen siellä 10 vuotta. V. 1936 hän siirtyi Ahlström Oy:n Varkauden tehtaille. Hän on työskennellyt mm. Suomi-valimossa Helsingissä ja Rautpohjan Tehtaalla. V. 1951 hän siirtyi Widingin moottoripajalle Hämeenlinnaan vastaavaksi työnjohtajaksi ja Högforsin Tehtaalle valimon työnjohtajaksi 16. 11. 1959.

HALLAN TEHTAAT

EMIL UKKONEN

työnjohtaja korjausosastolta täyttää 60 vuotta 22. 12. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen korjausosastolle työnjohtajaksi hän tuli v. 1928.

ANNA-LIISA PYKÄLÄINEN

kuormaaja sahalla täyttää 60 vuotta 25. 12. Hän on syntynyt Enon pitäjässä. Ensimmäisen kerran hän tuli yhtiön palvelukseen v. 1937 sahalle päreitten vastaanottajaksi. Oltuaan muutamaa otteeseen poissa yhtiön palveluksesta hän palasi takaisin v. 1951.

KALLE LAITINEN

sahatyöntekijä täyttää 60 vuotta 28. 12. Hän on syntynyt Leppävirralla. Yhtiön palvelukseen autonkuljettajaksi hän tuli v. 1943. V. 1956 hän siirtyi rakennusosastolle ja v. 1957 sahalle.

AUGUST JAAKKOLA

tukkityömiehes täyttää 60 vuotta 30. 12. Hän on syntynyt Kymissä. V. 1929 hän

tuli sekatyöntekijäksi tukkiosastolle. Oltuaan välillä työssä muualla hän palasi v. 1941 takaisin tukkiosastolle.

EINAR JUNGELL

lajittelija täyttää 60 vuotta 19. 1. 1961. Hän on syntynyt Pyhtäällä. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran v. 1926 lautatarhalle taaplaajaksi. Oltuaan välillä jonkin aikaa poissa yhtiöstä hän tuli takaisin v. 1942, mistä lähtien hän on työskennellyt ensin lautatarhalla kuormaajana, sen jälkeen rakennusosastolla ja v:sta 1954 sahalla lajittelijana.

TAAVI MANNARI

tilanhoitaja täyttää 50 vuotta 28. 12. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen maatilalle etumieheksi hän tuli v. 1953. Tilanhoitajaksi hän siirtyi v. 1956.

VEIKKO TENHONEN

kirvesmies täyttää 50 vuotta 7. 1. 1961. Hän on syntynyt Kymissä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1940 höyläämölle kirvesmieheksi ja siirtyi v. 1946 kirvesmieheksi rakennusosastolle työskennellen samalla osastolla edelleen.

EINO LEINONEN

autonkuljettaja täyttää 50 vuotta 27. 1. 1961. Hän on syntynyt Elimäellä. Yhtiön palvelukseen hän tuli v. 1942 autonkuljettajaksi toimien tässä tehtävässä edelleen.

OLAVI VAINIO

lastaaja täyttää 50 vuotta 5. 2. 1961. Hän on syntynyt Kymissä. V. 1934 hän tuli lautatarhalle sekatyömieheksi ja työskentelee edelleenkin lautatarhalla lastaajana.

LEO ANDERSSON

kuormanlukija täyttää 50 vuotta 26. 2. 1961. Hän on syntynyt Valkealassa. Yhtiön palvelukseen hän tuli ensi kerran v. 1929 lautatarhalle taaplaajaksi. Oltuaan välillä jonkin aikaa poissa yhtiöstä hän tuli takaisin v. 1944 lautatarhalle. V. 1948 hän siirtyi puunantajaksi ja v. 1958 takaisin lautatarhalle kuormanlukijaksi.

Manan majoille

Lokakuun 29 pnä kuoli Kuusankoskella liesien puhdistaja Hugo Randelin Kymin talousosastolta. Hän oli syntynyt Iitissä 18. 6. 1907. Yhtiön palvelukseen hän tuli 9. 6. 1922 Kuusaan rakennusosastolle ja työskenteli sen jälkeen useilla eri osastoilla. V. 1951 hän tuli Kymin talousosastolle liesien puhdistajaksi. Palvelusaikaa hänelle kertyi yli 32 vuotta. Vainajaa jäi lähinnä suremaan puoliso ja poika.

Hugo Randelin

Turvallisuus- määräysten noudattaminen

Uudessa työturvallisuuslaissa vedotaan myös työntekijään. Hän on puolestaan osavastuussa. Paljon riippuu myös hänen asenteestaan, millaisiin tuloksiin tapaturmantorjunnassa päästään. Suurimmalle osalle turvallisuusmääräysten noudattaminen on selviö eikä niiden suhteen tingitä. Mutta on joukossa aina sellaisiakin, jotka eivät suhtaudu asiaan yhtä vakavasti. Työturvallisuuskurista on Teollisuus-Tapaturman apulaisjohtaja, dipl.ins. R. Saarnio kirjoittanut seuraavan Ehkäise tapaturmia-lehdessä julkaistun artikkelin:

Kuri, mikä läpeensä ikävä sana! Se vie etsimättä ajatuksen asevelvollisuusajan kasarmielämään, sen tiuskivaan ja kantapäiden kalisuttamisen sävyttämään mentaliteettiin. Tätä haluttomuudentunnetta kuvaa ehkä parhaiten entisen alokkaan vastaus komppanianpäällikön kysy-

Toimituksen tuolilta

Tässä numerossa on useita juhlaselostuksia. Virkamiesklubi on vietänyt puolivuosisataisjuhlansa. Yhtä kunnioitettavan iän on saavuttanut Voikan Viesti. Juantehtaalla on yhteiskoulu toiminut 40 vuotta ja juhlan teki kaksinverroin komeamaksi uuden koulutalon vihkiminen samalla kertaa. Kuusankosken kumpikin invalidijärjestö on tehnyt kahden vuosikymmenen ajan suuriarvoista työtä invalidien hyväksi. Ja juhlineiden jatkona on kuopus, 10-vuotias Kuusankosken Taideseura.

Sanotaan, että Suomi on yhdistysten luvattu maa. Siellä missä kolme kokoontuu, perustetaan yhdistys. Yhdestä tulee puheenjohtaja, yhdestä sihteeri, yhdestä rahastonhoitaja. Jokaisen ansioluettelo kasvaa uudella ansiolla. Ja jos yhdistys sattuu pysymään hengissä ensimmäiset kymmenen vuotta, suitsutetaan onnittelupuheissa kiitosta ja kunniaa

mykseen, mitä kurilla ymmärretään, nimittäin: Se on se pahanolon tunne, jonka kokee, kun esimies on läsnä.

On selvää, että kuria tällä tavoin käsitettynä — tai paremminkin väärinkäsitettynä — ei voida soveltaa työelämään, jossa vapailla miehillä ja naisilla on oikeus valita se työpaikka, joka parhaiten tuntuu vastaavan heidän vaatimuksiaan viihtyisyyden ja palkkaetujen suhteen.

Mutta ilman kuria, kun sillä ymmärretään järjestystä ja tottelevaisuutta, ei voida olla työpaikalla, jossa kokonaisuus riippuu yksilöitten kitkattomasta yhteistoiminnasta sekä rinnakkain että ylös- ja alaspäin. Yksilön täytyy työpaikalla samoin kuin yhteiskunnassakin alistua tiettyihin, yleisesti hyväksyttyihin sääntöihin. Tämä koskee myös, ja aivan erityisesti, turvallisuussääntöjä.

Jokainen selkeästi ajatteleva työntekijä oivaltaa varmaankin tarkemmitta perusteluitta turvallisuusmääräysten huomioimattomien tärkeyden. Johan hänen oma etunsa tätä vaatii. Mutta jokaisessa työyhteisössä on aina yksilöitä, joiden vastuuntunto on tylsistynyt, tyypejä,

ja asianomaiset perustajajäsenet ovat liikuttuneita, kun ovat saaneet niin erinomaista aikaa.

Paljon on yhdistyksistä ja yhdistysihmisistä laskettu leikkiä ja tehty pilaa. Ja arvostelijat ovat tietenkin olleet etupäässä niitä, jotka eivät itse ole panneet tikkua ristiin. Sellaisilta se parhaiten käy. Seistään tyyriin näköisinä sivussa ja osoitellaan sormella, kun toiset pitävät kokouksiaan, laativat ohjelmiaan ja koettavat niitä toteuttaa.

Mutta on mitalilla toinenkin puolensa. Mitä olisi suomalainen yhteiskunta ilman vapaaehtoista yhdistystoimintaansa? Eipä taitaisi ylipäänsä ollakaan! Ja jos olisi, niin pelkkää luuta ja nahkaa koko rakennelma muistuttaisi. Jos yhtäkkiä lopetettaisiin kaikki vapaaehtoisuuteen pohjautuva kansalaistoiminta ja alettaisiin nauttia vain pelkän virallisen pöydän antimia, niin tuntuisipa siltä kuin suola ja muut mausteet olisi unohdettu keitosta pois.

Kyllä suomalaisen yhteiskunnan verenkierto tarvitsee välttämättä yhdistystoimintaa. Sen avulla saa-

jotka mielellään luikertelevat eroon velvollisuuksistaan, käyttävät oikeutietä, viittaavat avoimesti tai työnjohdon selän takana kintaalla turvallisuussäännöille. Kokemus osoittaa, että sellaisten yksilöiden suhteen täytyy ryhtyä kurinpidollisiin toimenpiteisiin. Jos tämä jätetään tekemättä, kyseessä oleva turvallisuussääntö ja pian myös muut säännöt lakkaavat olemasta voimassa.

Propaganda, valistustyö, koulutus, ne kaikki ovat turvallisuustyössä välttämättömiä; ilman niitä ei tätä työtä voitaisi ajatella. Mutta toisaalta ei pysyvää menestystä voida tässä toiminnassa saavuttaa yksinomaan niillä. Lisäksi täytyy olla sitä, mitä haluaisin kutsua turvallisuuskuriksi, tahtoa alistua niihin sääntöihin, jotka on laadittu suojaamaan asianomaista itseään ja työtovereita työtapaturmalta tai terveydelliseltä vaaralta.

Meidän täytyy siis pitää kurissa ne viisi tai kymmenen prosenttia, jotka rikkovat sääntöjä, sillä jos jätämme tämän tekemättä, tuo 10 prosenttia on pian 20 prosenttia ja 20 prosenttia pian 40, ja siten on turvallisuussääntö tullut kutakuinkin tarkoituksettomaksi.

daan vedetyksi esiin toimeksipanevia kykyjä, jotka puolestaan ravistelevat kanssasarisiaan ja -veljiään hereille. Liitytään yhteen ja aletaan ponnistella yhteisen päämäärän hyväksi. Tavoitteet ovat monenlaisia, mutta erilaisuudesta huolimatta useimmilla niistä on jotakin yhteistä: pyritään auttamaan heikompia, rakentamaan yhteiskuntaa, kohottamaan sivistystä. Kaiken nykyajan arkisuuden keskelläkin on tuollaisessa toiminnassa jäljellä hiven aatteellisuutta, joka hiivan tavoin vaikuttaa nostattavasti.

Ottakaamme noista juhlijoista esimerkiksi vaikka Juankosken yhteiskoulu. Itsenäisyytemme alkuvuosina tuolle syrjäiselle tehdasseudulle päätettiin perustaa oppikoulu. Aate oli herätetty, se sai vastakaikua ja kouluajatukselle lämmenneet kansalaiset ottivat hankkeen omakseen. Koulu perustettiin ja neljä vuosikymmentä se on jo jakanut oppikoulusivistystä kaukana Savon sydämessä. Siinä juhlassa olivat kiitospuheet ainakin paikallaan.

Joulutervehdyksemme

T u o m o

